Jaarverslag 2015

NV Economische Impuls Zeeland



Invest in Zeeland



Innovatiefinanciering



Ontwikkelen

Dit is een printversie van ons digitale jaarverslag, kijk voor het officiële jaarverslag op:

http://jaarverslag2015.impulszeeland.nl

Inhoud

Invest in Zeeland	3
Innovatiefinanciering	6
Ontwikkelen	13
Circulaire economie	13
Biobased economy	17
Smart Delta Resources	19
Vrijetijdseconomie	20
Logistiek & Maintenance	29
Gezondheidseconomie	33
Toelichting jaarrekening	35
Balans per 31 december 2015	36
Winst- en verliesrekening 2015	37
Colofon	38

Invest in Zeeland

In Zeeland moet je zijn!
Invest in Zeeland is in 2015 geïntroduceerd, het is een initiatief van het cluster Vestigen van Impuls. Met deze nieuwe naam wordt Zeeland nog beter op de kaart gezet als aantrekkelijke vestigingsregio voor bedrijven. Bovendien maakt de naam in één oogopslag duidelijk waar Invest in Zeeland voor staat: het ondersteunen van bedrijven die zich willen vestigen in Zeeland. Met name in het contact met internationale bedrijven is deze nieuwe naam een belangrijke verbetering.

Waarmee kunnen we u van dienst zijn
Invest in Zeeland ondersteunt bedrijven die zich willen vestigen in Zeeland door het ze zo gemakkelijk mogelijk te maken. Dit doet Invest in Zeeland door het geven van uitgebreid advies en de nodige begeleiding gedurende het hele vestigingsproces. Hierbij kunt u denken aan bijvoorbeeld fiscaal advies, arbeidsmarktvraagstukken en financieringsmogelijkheden. Op die manier wordt veel werk uit handen genomen. Daarnaast kunnen de bedrijven een beroep doen op het groeiende netwerk. Door treffende introducties en het leggen van waardevolle contacten in 'het Zeeuwse' ontstaan de juiste randvoorwaarden om als ondernemer succesvol van start te gaan. Ook bedrijven die overwegen uit te breiden binnen Zeeland kunnen met hun vragen bij Invest in Zeeland terecht.

Invest in Zeeland

Looptijd: doorlopend
Betrokken partijen: alle Zeeuwse gemeenten, NFIA, Provincie Zeeland, Zeeland Seaports, dienstverleners, maatschappelijke organisaties, makelaars en ontwikkelaars, regionale ontwikkelingsmaatschappijen, REWIN West-Brabant, bemiddelde en gevestigde bedrijven en alle clusters van Impuls.
Rol Impuls: initiatiefnemer, facilitator en verbinder
Regio/plaats: Zeeland

De zichtbaarheid van Zeeland vergroten
De promotie van Zeeland als economisch aantrekkelijke vestigingsregio voor bedrijven vormt een belangrijk onderdeel van het werk van Invest in Zeeland. Daarbij wordt de strategische ligging van de provincie als ´Gateway to Europe´, tussen de wereldhavens Rotterdam en Antwerpen, zoveel mogelijk benadrukt. Verder wordt de nadruk gelegd op de goede bereikbaarheid van Zeeland, de multimodale logistieke mogelijkheden en de aanwezigheid van de sterk ontwikkelde industrie en Agro/Food sector.

Dat wat Zeeland bijzonder maakt
Naast deze stevige basis, is het in Zeeland goed zaken doen vanwege het gunstige economische klimaat, de beschikbaarheid van reststromen en de toegang tot strategische partners, local heroes. Ook de relatief lage kosten voor ondernemers, goede achterlandverbindingen via filevrije wegen, water en spoor, de no-nonsense houding van beroepsbevolking en het goede woon-werkklimaat zijn onderscheidende kenmerken die Zeeland bijzonder maken.

(Internationale) Acquisitie vanuit sterkten
In 2015 is naar aanleiding van een onderzoek dat in 2014 uitgevoerd is ten behoeve van een nieuwe acquisitiestrategie verder voortgeborduurd op het uitbouwen van kansrijke sectoren in Zeeland. Uit het onderzoek bleek dat de sectoren chemie en Agro/Food op dit moment goed ontwikkeld zijn in Zeeland en dat we hiervoor over een goede propositie beschikken. Dit bevestigt ook dat in het verleden de juiste keuzes zijn gemaakt door voor deze aandachtsgebieden te kiezen. Op nationaal niveau neemt Invest in Zeeland dan ook actief deel in Nationale Acquisitie Teams**,** die onder leiding van het NFIA onder de Invest in Holland vlag aangevoerd worden.

Smart Delta Resources
Tot slot wordt voor de acquisitie gebruik gemaakt van de eerste resultaten van het project Smart Delta Resources. Binnen dit project worden primaire processen van elf grote industriële bedrijven in de regio onderzocht op het gebied van energie- en grondstoffenverbruik. Vervolgens worden slimme koppelingen in beeld gebracht en een aantal concrete business cases opgesteld. Daar waar deze industriële symbiose aanknopingspunten biedt voor het laten aansluiten van complementaire bedrijven zal Invest in Zeeland zich hier zeker op richten.

Samenwerking met in Zeeland gevestigde bedrijven
In 2015 is Current Investor Development (CID) verder voortgezet. Door het bezoeken en bevragen van reeds in Zeeland gevestigde bedrijven wordt geprobeerd hen vanuit Invest in Zeeland te ondersteunen bij mogelijke uitbreidingsinvesteringen. Hiermee kunnen de acquisitiekansen uit ontwikkelingen in het netwerk van de betreffende bedrijven in beeld worden gebracht.

Investor Relations
In 2015 is ook gestart met het Investor Relations programma dat vanuit het NFIA/ministerie van Economische Zaken mede gefinancierd wordt. Doel was om 23 bedrijven met een buitenlandse moeder te bezoeken in 2015. Dit doel is behaald. De bezoeken waren geen doel op zich, doel is om te horen wat er bij deze bedrijven leeft zoals, zitten ze goed op hun plek, zijn er bepaalde issues waar Invest in Zeeland een rol bij kan spelen enzovoort.
Maar naast dit ook om vroegtijdig uitbreidingsinvesteringen in kaart te brengen. Het blijkt namelijk dat een groot deel van de nieuwe buitenlandse projecten in Nederland door reeds gevestigde bedrijven geïnitieerd worden. Het betreft hier dus uitbreidingsinvesteringen. Door voeling te houden met deze buitenlandse bedrijven kan Invest in Zeeland in samenwerking met het NFIA vroegtijdig een rol spelen in deze uitbreiding en deze uitbreidingen faciliteren. Dit programma zal in 2016 verder gecontinueerd worden.

Samen Zuidwest-Nederland op de kaart zetten
Om Zuidwest-Nederland op de kaart te zetten als aantrekkelijke vestigingsregio, werken we nauw samen met verschillende partners. Zo beheert Invest in Zeeland samen met REWIN West-Brabant de website www.uwpand.nl. Daar kunnen ondernemers en bedrijven bedrijfslocaties en bedrijfsonroerend goed in Zuidwest-Nederland vinden. Ook met havenbedrijf Zeeland Seaports wordt intensief samengewerkt, zoals in de ontwikkeling van de Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone en met de deelname aan beurzen zoals de Provada in Amsterdam, de Transport Logistic beurs in München en de Fruit Logistica in Berlijn. Verder weten de commercieel managers van Zeeland Seaports en acquisiteurs van Invest in Zeeland elkaar op dossierniveau steeds beter te vinden. Invest in Zeeland neemt daarnaast ook steeds vaker zelfstandig deel aan beurzen zoals bijvoorbeeld Ondernemen in Vlaanderen in Gent en Brussel en vastgoed Realty in Brussel, allen gericht op het aantrekken van nieuwe Vlaamse bedrijven naar de regio.

Invest in Holland
In 2015 is nog meer ingezet op de samenwerking met het Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA), onderdeel van het Ministerie van Economische Zaken (zie ook het hiervoor genoemde Investor Relations Programma) en verantwoordelijk voor het aantrekken van bedrijven naar Nederland. Dit heeft voor uitbreidingsinvesteringen gezorgd. De inzet op strategische acquisitie in de topsectoren Food en Chemie heeft geleid tot het samenstellen van Nationale Acquisiteams (NAT's) waarbinnen NFIA en regiopartners 'de krachten bundelen in de gezamenlijke promotie en uitbreiding van de sectoren.

In de NFIA acquisitiestrategie (2015-2020) heeft ook de sectorale acquisitie een plek gekregen. Het is de ambitie van het NFIA en haar regiopartners om steeds meer als één acquisitieapparaat naar buiten te treden. Onder meer door eenduidig te communiceren, bijvoorbeeld over de behaalde

resultaten, en door gezamenlijk zorg te dragen voor het op peil houden van het Nederlandse vestigingsklimaat. Het netwerk van NFIA en partners vergroot de slagkracht van Invest in Zeeland, met name daar waar het de internationale acquisitie betreft. Ook in 2016 blijft Invest in Zeeland verder investeren in dit netwerk, getuige de deelname aan het Investor Relations Programma, de NAT's en de Nationale Acquisitiedag in November die in 2016 in Zeeland gehouden zal worden. Tijdens deze dag komen alle partners van Invest in Holland (alle verantwoordelijken buitenkantoren NFIA, hoofdkantoor NFIA, ROM's en overige acquisitiepartners) bijeen. Dit is een uitgelezen kans om Zeeland bij acquirerend Nederland en de buitenkantoren van NFIA onder de aandacht te brengen.

Resultaten 2015
In 2015 heeft Invest in Zeeland vijftien bedrijven ondersteund bij hun vestiging in Zeeland, hun uitbreidingsinvestering of bij het behoud van bedrijfsactiviteiten in Zeeland. Deze bedrijven hebben aangegeven dat zij verwachten over drie jaar gezamenlijk maar liefst ruim 300 werknemers in dienst te hebben. Dit betreft alleen de directe werkgelegenheid, de indirecte werkgelegenheid is nog vele malen groter. Positief is dat het vooral om volledig nieuwe activiteiten gaat, zoals uitbreidingsinvesteringen, en niet om verplaatsing van bestaande activiteiten.

Vestigingen in de branches
- Automotive
- Food
- Recycling
- Aquacultuur
- Lichttechniek
- Electrotechniek
- Laboratoriumonderzoek
- Welzijn
- Bouw
- Industrie algemeen
- Overig

Verwachtingen voor 2016
De economie lijkt verder aan te trekken, en daarmee ontstaan ook nieuwe kansen voor Zeeland. Het jaar 2016 is al goed van start gegaan met een aantal aansprekende vestigers. De lancering van de merknaam Invest in Zeeland, het goed vindbaar maken van de website, gebruik van social media en gerichte media-exposure zullen naar verwachting tot steeds betere resultaten leiden. Het proces dat in 2015 ingezet is, begint langzaam zijn vruchten af te werpen. De focus op de sectoren waar Zeeland goed in is en de ontwikkelingen op het gebied van Smart Delta Resources bieden voldoende kansen om in 2016 weer een mooi acquisitieresultaat te boeken. De groeiende bekendheid van deze provincie en van Invest in Zeeland binnen het (internationale) acquisitienetwerk zal hier zeker aan bijdragen.

Innovatiefinanciering

Hulp nodig als innovatieve starter? Het cluster Innovatiefinanciering helpt innovatieve (startende) ondernemers op weg naar succes. Traditionele financieringsvormen voor jonge en groeiende innovatieve ondernemingen staan onder druk terwijl de behoefte aan financiering voor innovatie en groei juist toenemen. Impuls speelt hierop in door innovatieve ondernemers een mix aan financieringsinstrumenten te bieden, daar waar banken en andere investeerders nog niet instappen.

In Zeeland zijn door Impuls samen met partners verschillende initiatieven opgezet die zich richten op de ondersteuning van innovatieve starters en mkb bedrijven alsmede transparantie in de Zeeuwse financieringsketen. Het Investeringscluster Zeeland is hier een voorbeeld van. Dit samenwerkingsverband tussen DOK41, InnoGo!, Stichting ZIGZAG, het Zeeuws Participatiefonds, het Zeeuws InvesteringsFonds aangevuld met de banken, accountants en andere intermediaire partijen in de financieringsketen heeft als doen de samenwerking in en de transparantie van de Zeeuwse kapitaalmarkt te vergroten. Impuls is met financiers, waaronder de Provincie Zeeland, in gesprek over continuering van haar fondsen. Tevens onderzoekt Impuls de mogelijkheden voor uitbreiding van haar revolverende fondsen.

Eerstelijns intake

Looptijd project: 2014-2016
Rol Impuls: Loketfunctie voor innovatie/financieringsvraagstukken
Subsidieverstrekkers: Ministerie van Economische Zaken
Regio/plaats: Zeeland

Dé loketfunctie voor financiering- en investeringsvraagstukken
Het eerstelijns intakegesprek is bedoeld voor startende en groeiende innovatieve bedrijven in Zeeland. Impuls vervult in dit kader een loketfunctie voor financiering- en investeringsvraagstukken. Dit heeft geresulteerd in de financieringscheck die ondernemingen kunnen invullen via de website van Impuls en daarna een afspraak kunnen plannen met een van de projectmanagers.

Programma's
Onder de eerste lijn valt het programma Zeeland Financial Matching, maar ook het ondersteunen van het Zeeuwse mkb bij aanvragen voor innovatiesubsidies in de programma's OP Zuid, MIT Zuid en CrossRoads vallen hieronder. Per jaar wordt op basis van de financiering van het cluster Innovatiefinanciering bekeken of en hoe de rol van de eerstelijnsfunctie zal worden ingevuld. De inspanningen voor OP Zuid en MIT Zuid zijn tot en met 2016 gefinancierd, evenals de andere programma's in dit cluster.

Borging voor 2017
De uitdaging van dit cluster voor 2016 is het realiseren van de (financiële) borging vanaf 2017. Zowel de financiering van de eerstelijnsfunctie, InnoGo! als Stichting Kenniswerf Zeeland|DOK41 lopen eind 2016 af. Hierover zijn we sinds afgelopen jaar in gesprek met het ministerie van Economische Zaken, de Provincie Zeeland en de overige betrokken partners uit het onderwijs, de overheid en het bedrijfsleven zoals w.o. de Rabobank en Stichting ZIGZAG.

Zeeland Financial Matching

Looptijd project: 2014-2016
Betrokken partijen: Impuls in de uitvoering, daarnaast de Zeeuwse mkb ondernemers en intermediaire partijen als banken, accountants en financiële experts
Rol Impuls: Impuls verzorgt de uitvoering van de regeling en het projectmanagement
Omvang: ca. € 117.500,- per jaar
Subsidieverstrekkers: Provincie Zeeland, Stichting ZIGZAG en Impuls
Regio/plaats: Zeeland

De helpende hand bij financieringsvraagstukken
Zeeuwse innovatieve startende ondernemers en groeiers uit het mkb kunnen, om de kans op financiering te vergroten, een verzoek indienen bij Zeeland Financial Matching (Zeeland FM). Zeeland FM adviseert Zeeuwse ondernemers uit het mkb, die de kans op financiering bij een bank of andere financieringsinstelling willen vergroten, maar moeite hebben met het opstellen van hun financieringsvraag.

Resultaten 2015
In 2015 is met ongeveer 30 Zeeuwse mkb ondernemers individueel contact geweest over financiering of ondersteuning van Zeeland FM. Er wordt per casus een inventarisatie gemaakt van de daadwerkelijke financieringsbehoefte en de competenties van de ondernemer om een financieringsaanvraag op te stellen. Er zijn sinds de start van het programma in 2014 30 van de in totaal 44 beschikbare vouchers toegekend. Eind 2015 waren er vijftien aanvragen voor financiering ingediend waarvan er tien gehonoreerd zijn. In totaal is er voor een bedrag van ongeveer 5.500.000 euro gefinancierd. Met deze geslaagde aanvragen is een behoud van 120 werkplekken (fte's) gemoeid en over de komende jaren zullen nog ongeveer 60 extra arbeidsplaatsen gecreëerd worden.

Cases in de pijplijn
Voor 2016 zitten nog een vijftal cases in de pijplijn en daarnaast zullen de cases uit 2015 verder uitgewerkt worden. Het programma is in overleg met de Provincie met een jaar verlengd en loopt nog tot en met 2016. In de loop van 2017 zal het project administratief afgerond worden.

Innovatiesubsidies
De afgelopen jaren heeft Impuls een belangrijke rol gespeeld bij het stimuleren van innovatie binnen het Zeeuwse bedrijfsleven door gebruik te maken van de kansen die de innovatiesubsidie OP Zuid voor het mkb met zich mee brengt. In navolging van deze Europese subsidie heeft ook het Rijk het afgelopen jaar een meer decentrale aanpak gelanceerd van de MIT regeling (topsectoren) om innovatie in Zuid Nederland te bevorderen. In deze aanpak heeft Impuls een nog nadrukkelijkere rol gekregen om ondernemers te wijzen op en te begeleiden naar regelingen alsmede het aanscherpen van de aanvragen en businesscases.

OP Zuid

Looptijd project: 2014-2020
Betrokken partijen: Provincies Zeeland, Noord-Brabant en Limburg, de ontwikkelingsmaatschappijen Impuls, BOM en Liof alsmede Stimulus.
Rol Impuls: ondernemers wijzen op de mogelijkheden van de regeling, begeleiding naar ondersteuning bij de aanvraag alsmede het aanscherpen van de aanvragen en businesscases.
Omvang: € 10.000.000,- (openstelling 1b2 in 2015)
Subsidieverstrekkers: EFRO (Europa)
Regio/plaats: Zuid Nederland – Zeeland, Noord-Brabant en Limburg

Versterking van samenwerking
OP Zuid (EFRO) is een programma voor de Provincies Zeeland, Noord-Brabant en Limburg dat met name gericht is op het innovatieve mkb en het versterken van de samenwerking tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden.

Resultaten 2015
In 2015 heeft Impuls met ongeveer twintig Zeeuwse bedrijven contact gehad over innovatieplannen en een mogelijke koppeling met een OP Zuid subsidie. Uiteindelijk zijn er elf aanvragen vanuit Zeeland ingediend, ten opzichte van 72 in totaal over de gehele regio (Zeeland, Noord-Brabant en Limburg). Er zijn uiteindelijk door de deskundigencommissie zes aanvragen gehonoreerd, twee afgewezen en drie niet beoordeeld vanwege een foutief advies door de uitvoeringsinstantie. Met de toegekende aanvragen is er voor circa 1.180.000 euro aan Europese subsidie toegekend aan Zeeland. Door de Zeeuwse bedrijven wordt er zelf voor circa 3.800.000 euro geïnvesteerd in deze innovatieve projecten.

MIT Zuid

Looptijd project: 2015
Betrokken partijen: Ministerie van Economische Zaken, RVO, Provincies Zeeland, Noord-Brabant en Limburg, de ontwikkelingsmaatschappijen Impuls, BOM en Liof alsmede Stimulus.
Rol Impuls: ondernemers wijzen op de mogelijkheden van de regeling, begeleiding naar ondersteuning bij de aanvraag alsmede het aanscherpen van de aanvragen en businesscases.
Omvang: € 9.000.000,- (voor 2015)
Subsidieverstrekkers: RVO en de drie Provincies
Regio/plaats: Zuid Nederland – Zeeland, Noord-Brabant en Limburg

Innovatiestimulans in het mkb
Mkb-innovatiestimulering topsectoren Zuid-Nederland 2015 (MIT Zuid) is een samenwerking tussen het ministerie van Economische Zaken en de Provincies Zeeland, Noord-Brabant en Limburg. Het betreft een gezamenlijk regeling - en uitvoeringspakket om innovatie in het mkb te stimuleren in de topclusters van de RIS3 (agrofood, chemie, high-tech systems, biobased, logistiek, maintenance, life science and health) en de topsectoren van Economische Zaken. De regeling bestaat uit een drietal instrumenten namelijk innovatieadvies, haalbaarheidsstudies en R&D samenwerkingsprojecten.

Resultaten 2015
De eerste twee instrumenten zijn in mei 2015 opengesteld, middels het first come, first serve principe. Het beschikbare budget van 2.700.000 euro was binnen twee dagen overvraagd. Vanuit Zeeland zijn er elf aanvragen ingediend voor haalbaarheidsstudies, met een maximum subsidie van 50.000 euro. Uiteindelijk zijn er negen goedgekeurd en twee uitgeloot.
In september startte de tender van de R&D samenwerkingsprojecten met een budget van 6.300.000 euro. Vanuit Zeeland zijn hiervoor tien aanvragen ingediend en door de commissie zijn er negen gehonoreerd.

In totaal zijn er afgelopen jaar dus 21 aanvragen uit Zeeland ingediend (ca. 50 bedrijven) waarvan er achttien gehonoreerd zijn. Dat betekent circa 1.879.772 euro aan subsidie en ook hier vermenigvuldigd met factor drie als het gaat om de eigen financiële inbreng van de ondernemers.

Vervolg
In 2016 zal er in mei een nieuwe openstelling zijn van de MIT en in het bijzonder van het innovatieadvies en de haalbaarheidsstudies. In september 2016 is de tenderopenstelling van de R&D samenwerkingsprojecten.

CrossRoads

Looptijd project: 2016-2018
Betrokken partijen: Rewin, BOM, LIOF, Stimulus, Innovatiecentrum Limburg en Oost-Vlaanderen, I-cleantech Vlaanderen
Rol Impuls: Ambassadeur en adviseur in de regio Zeeland
Omvang: € 8.000.000,- EFRO; € 2.600.000,- co-financiering waarvan € 156.000,- voor Impuls
Subsidieverstrekkers: EU, Vlaams gewest, Ministerie van Economische Zaken en Provincies
Regio/plaats: Vlaanderen en Zuid-Nedeland (Limburg, Brabant en Zeeland)

Hulp bij toepassen van nieuwe technologieën in de grensregio
Het bedrijfsleven, de kennisinstellingen en overheden hebben een vervolg van het project CrossRoads opgezet om bedrijven in de grensregio Vlaanderen-Nederland te helpen bij het toepassen van nieuwe technologieën. CrossRoads is een samenwerking tussen de Provincies Zeeland, Noord-Brabant en Limburg en Vlaanderen. Het programma bestaat uit haalbaarheidsstudies en innovatieprojecten. De projecten die binnen CrossRoads worden gefinancierd hebben betrekking op industrieel onderzoek en/of experimentele ontwikkeling. Een innovatieproject wordt altijd uitgevoerd in een samenwerkingsverband waarvan minimaal één bedrijf aan Nederlandse zijde en één aan de Vlaamse zijde.

Resultaten 2015
Impuls is het aanspreekpunt voor deze regeling in Zeeland. In 2015 zijn de voorbereidende werkzaamheden opgestart voor de aanvraag van een Interreg subsidie. Per ultimo maart 2016 is het project goedgekeurd door Interreg. De regeling zal binnenkort worden opengesteld.

InnoGo!

Looptijd project: tot 2017
Betrokken partijen: Provincie Zeeland, de Zeeuwse Rabobanken, Stichting ZIGZAG, Impuls, Unitron Group, DOW Benelux, Bio base Europe Pilot Plant, ImproveXL, Habitat Projectontwikkeling, Prior Adviesgroep en een groot aantal andere partijen vanuit het Zeeuwse bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid
Rol Impuls: opzet, uitvoering, verantwoording en continuering programma
Omvang: circa € 2.400.000,-, de fondsomvang is € 1.200.000,-
Subsidieverstrekkers: Provincie Zeeland, de Zeeuwse Rabobanken, Stichting ZIGZAG, RVO en Impuls
Regio/plaats: Zeeland

Financieren, adviseren, begeleiden en coachen
InnoGo! financiert, adviseert, begeleidt en coacht technostarters en biobased ondernemers in Zeeland bij het ontwikkelen van hun innovatie. Naast het bieden van ondersteuning heeft InnoGo! een uitgebreid netwerk binnen het bedrijfsleven, de overheid en kennisinstellingen. InnoGo! is sterk in het leggen van verbindingen met de juiste partijen voor haar ondernemers.

Technostarters en biobased economy
Het programma richt zich op technostarters, mkb bedrijven en projectideeën binnen het thema biobased economy. InnoGo! is hiermee uitgegroeid tot een krachtig financierings- en begeleidingsinstrument voor innovatieve Zeeuwse technostarters en biobased ondernemers.

Een goede start
Een financiële bijdrage van Stichting ZIGZAG stelt InnoGo! ondernemers in staat om hun plannen aan te scherpen voordat deze aan de commissie worden gepresenteerd. Zo faciliteert Stichting ZIGZAG bijvoorbeeld de technische haalbaarheid, marktonderzoek of coaching op een specifiek aspect van ondernemen. Ondernemers hebben zo een grotere kans van slagen om hun idee tot een commercieel succes te maken.

Resultaten 2015
- 11 starters toegelaten tot het programma InnoGo!
- Waarvan 8 technostarters en 3 biobased bedrijven
- € 376.000,- aan leningen uitgezet voor 8 starters
- Hiervan is eind 2015 een bedrag van 245.000 euro uitbetaald
- Circa 30 nieuwe directe arbeidsplaatsen en circa 10 indirecte arbeidsplaatsen
- 33 starters toegelaten tot het programma sinds de start in 2013
- € 746.000,- aan leningen uitgezet voor 22 starters sinds de start in 2013
- Circa 25 starters in de pijplijn voor 2016

Zeeuws Participatiefonds

Looptijd project: doorlopend
Betrokken partijen: Provincie Zeeland, ABN AMRO, De Zeeuwse Verzekeringen en ZLM (aandeelhouders)
Rol Impuls: uitvoerend bestuurder (namens Provincie Zeeland), fondsmanagement en administratie
Omvang fonds: ongeveer € 1.500.000,-
Regio/plaats: Zeeland

Een belangrijke schakel
Het Zeeuws Participatiefonds (ZPF) vormt een belangrijke schakel bij financieringen, vooral als het gaat om risicovolle innovaties. Het doel van dit fonds is dan ook het financieren van innovatieve Zeeuwse mkb bedrijven. Hierbij gaat het om hoog risicodragend kapitaal met een maximum van 150.000 euro per casus.

Resultaten 2015
In 2015 heeft Impuls namens de Provincie Zeeland een rol in het bestuur op zich genomen dat daarnaast bestaat uit een vertegenwoordiger van ABN AMRO en de ZLM.

Stichting Kenniswerf Zeeland|DOK41

Looptijd project: 2015-2020
Betrokken partijen: AMELS, DAMEN, DELTA, de Ondernemer, Edisonpark, Habitat Projectontwikkeling, Team Industrial Services, UWV, HZ University of Applied Sciences, Scalda, UCR, RPCZ, ABAB Accountants, DRV Accountants, Illuxtron, Meijling & Sarneel Notarissen, Multi Engineering, OceanWide Expeditions, Humares, l'escaut, Orionis Walcheren, Rabobank Walcheren/Noord-Beveland, gemeente Vlissingen, Stichting ZIGZAG, Impuls, Provincie Zeeland en Zeeland Seaports
Rol Impuls: strategisch projectpartner, vertegenwoordiging bestuur en financiële administratie
Omvang: circa € 515.000,- per jaar
Subsidieverstrekker: Provincie Zeeland en bovengenoemde partijen
Regio/plaats: Gevestigd in Vlissingen, maar heeft een Zeeuws brede invloed en aantrekkingskracht

Dé plek voor innovatie in Zeeland
Kenniswerf Zeeland is dé plek voor innovatie in Zeeland. Samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid staat hier centraal, waarbij innovatie, ondernemerschap en werkgelegenheid gestimuleerd worden. Kenniswerf is een innovatieplatform, een uitvoeringsorganisatie en een vestigingslocatie. De stichting heeft een viertal pijlers gedefinieerd om de innovatiekracht van Zeeland te initiëren en te versterken. Deze zijn Innoveren, Ondernemen, Leren en Vestigen.

DOK41
DOK41 is de Zeeuwse broedplaats/incubator voor innovatieve startups en is gevestigd op het Kenniswerf terrein. DOK41 biedt een fysieke ontmoetingsplaats voor een groot netwerk van ondernemende Zeeuwen die elkaar ontmoeten tijdens vele netwerkbijeenkomsten en kennissessies.

Ambitie
Zeeland staat nog niet op de kaart van 70 mogelijke campussen in Nederland. Op de lijst van Buck-consultants van de "33 echte campussen" is er een witte vlek in Zeeland. De ambitie van Stichting Kenniswerf Zeeland|DOK41 is om binnen drie jaar "op de kaart" te staan als campus in de groeifase.

Versterken van de Zeeuwse innovatiekracht
Stichting Kenniswerf Zeeland|DOK41 wil de innovatiekracht van Zeeland versterken door bundeling van krachten vanuit het innovatieve veld waardoor kennisinstellingen, onderzoekers en innovatieve bedrijven voor meer hoogwaardige werkgelegenheid voor heel Zeeland zorgen.
Het hoofddoel van de Kenniswerf is het faciliteren van "de plek voor innovatie in Zeeland".

Resultaten 2015
Zowel het project Kenniswerf als Stichting Incubator Zeeland - DOK41 (OP-Zuid) zijn in 2015 succesvol financieel afgerond en gefuseerd tot één nieuwe stichting, Stichting Kenniswerf Zeeland|DOK41. Het nieuwe bestuur is in juli van start gegaan na een grondige overdracht vanuit het oude bestuur van DOK41. Inmiddels is de organisatie, die naast het bestuur bestaat uit een Raad van Advies en het projectteam, vorm gegeven. Het afgelopen jaar is de samenwerking met HZ University of Applied Science en Impuls geïntensiveerd en zijn de voorbereidingen gemaakt voor de uitbreiding van DOK41 in 2016 met circa 500 m².

Vanuit de diverse (matching)sessies zijn het afgelopen jaar partijen bij elkaar gebracht om te komen tot samenwerking op verschillende thema's en om onderling kennis en expertise uit te wisselen. In 2015 waren drie projectgroepen actief, namelijk:
- Projectgroep Matching (AMELS en Zeeuwse Huiskamer, Verlijmen ea)
- Projectgroep Arbeidsmarkt (Workshops, Traineeships Engineers ed)
- Projectgroep Vestigen (gezamenlijk aantrekken bedrijven)

Resultaten samenwerking Kenniswerf Zeeland|DOK41
- 419 nieuwe arbeidsplaatsen
- 56 starters in DOK41
- 2e helft 2015 9 nieuwe bedrijven
- Momenteel 30 bedrijven in de panden en 26 bedrijven door of uitgestroomd
- 12 bedrijven met sterke groei in 2015 (> 100% groei in omzet en fte's)
- 25 nieuwe vestigers Kenniswerf terrein (o.a. Querqus Technical Services, Bureau HTM en Lumen)
- Verplaatsing bedrijven binnen Zeeland naar de Kenniswerf in 2014-2016 ongeveer 150 fte (o.a. PZC, Sauer en Oonk, Impuls, House of Brittain en Rabobank)
- Ruim 100 lopende onderzoeksprojecten

- Ruim 60 onderzoekers actief binnen HZ University of Applied Sciences
- 7.400 studenten (HZ en Scalda Kenniswerf)
- Wekelijks Kenniswerklunch met 40 – 80 personen

De uitdaging voor Stichting Kenniswerf|DOK41 is de financiële borging om het vijfjarenplan 2015-2020 te realiseren. Het merendeel van de 27 partners heeft zijn commitment voor de komende jaren vastgelegd. Met de andere partners zal dat in 2016 verder opgepakt worden.

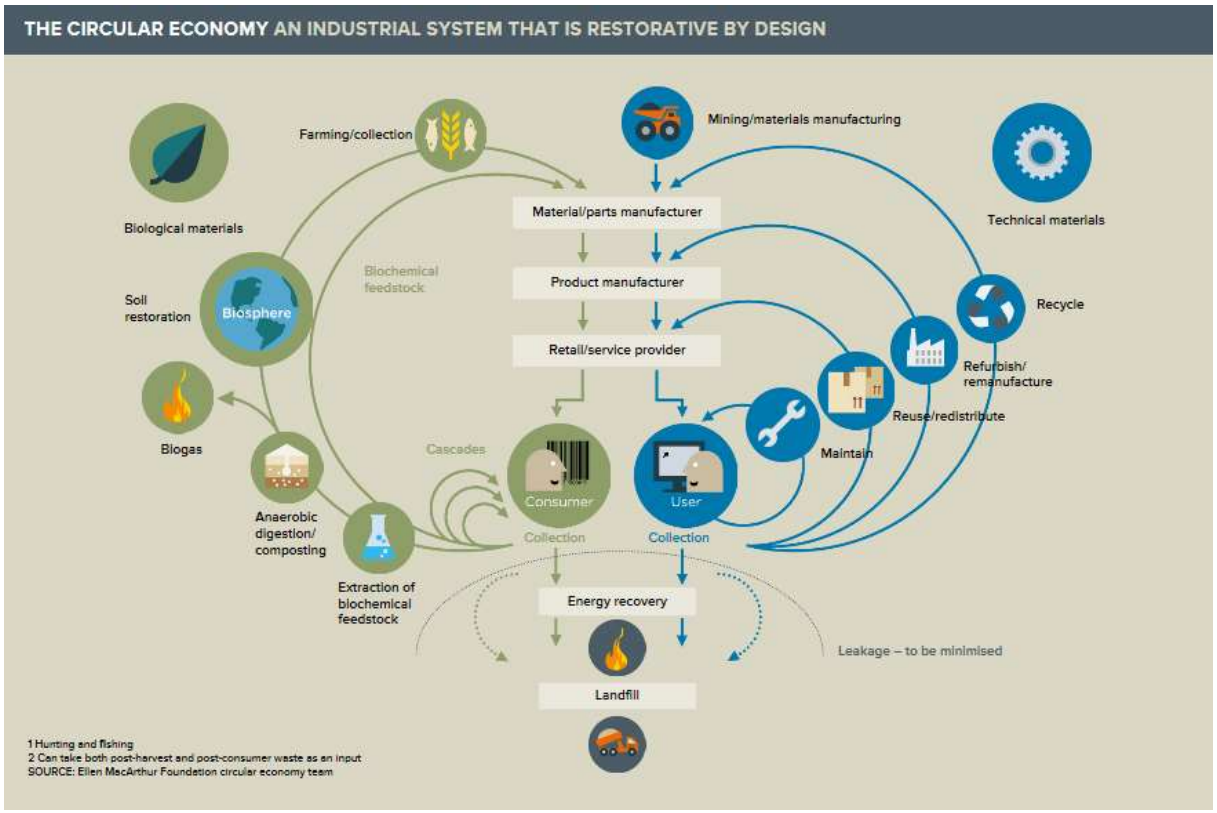
Ambities realiseren in 2016

- Voor 2016 is er een gezamenlijk jaarplan opgesteld met daarin een herijking van de positionering en een begroting die lager is dan in 2015. Doelstellingen voor 2016: “Ambities realiseren!”
  15 nieuwe innovatieve starters in DOK41
- 5 nieuwe vestigers op het Kenniswerf terrein
- 100 nieuwe arbeidsplaatsen
- 5 nieuwe, innovatieve projecten vanuit vraag bedrijfsleven
- 100 onderzoeksvragen onderbrengen bij een kennisinstelling die opgepakt worden in onderzoeks-/innovatie projecten

Circulaire economie

Het circulaire systeem kent twee kringlopen van materialen. Een biologische kringloop, waarin reststoffen na gebruik veilig terugvloeien in de natuur. En een technische kringloop, waarvoor product(onderdelen) zo zijn ontworpen en vermarkt dat deze op kwalitatief hoogwaardig niveau opnieuw gebruikt kunnen worden. Hierdoor blijft de economische waarde zoveel mogelijk behouden.

Schematisch ziet dit er als volgt uit. Onderstaand figuur geeft vooral de waardeketen weer. Verbindingen tussen sectoren komen minder tot uitdrukking. Juist de verbinding tussen sectoren kunnen grote economische en ecologische voordelen met zich meebrengen. Smart Delta Resources (SDR) richt zich binnen de circulaire economie met name op die verbindingen tussen verschillende bedrijven en sectoren.



Circulaire economie - Biobased economy

Biobased economy richt zich met name op business cases voor de biologische kringloop en SDR richt zich op oplossingen tussen grote bedrijven in de materialen- en energiekringloop, met name op de cross-sectorale verbindingen tussen de basis en de maakindustrie. Circulaire economie is echter breder dan het biobased economy programma en het SDR initiatief. Naast deze twee programma's zal Impuls het onderwerp circulair verder verkennen en de mogelijkheden onderzoeken om samen met ondernemers projecten op te zetten. In de transitie naar een circulaire economie, waarbij goederen en grondstoffen worden hergebruikt en waarde in elke stap van de keten wordt toegevoegd, focussen we op de traditioneel sterke Zeeuwse sectoren chemie en agrofood. Gezien de kansen die circulaire economie biedt voor nieuw ondernemerschap kiezen we die onderdelen van de economie met de grootste kans op rendement, of de onderdelen die essentieel zijn voor de transitie.

Biobased Infra in Zeeland

Looptijd project: 1 januari 2014 tot en met 31 december 2016
Betrokken partijen: H4A, Asfalt Kennis Centrum, Cargill, CRH, Heijmans, Rijkswaterstaat Zeeland, Waterschap Scheldestromen, Zeeland Seaports, Grontmij, Cementbouw, Struijk Verwo, Cradle Crops, Wageningen-FBR en Impuls
Rol Impuls: Penvoerder, adviseur
Omvang: € 584.950,-
Subsidieverstrekkers: € 270.000,- Ministerie van Economische Zaken en Provincie Zeeland
Regio/plaats: Zeeland

Innovatie binnen de Zeeuwse infra
Biobased Infra heeft als doel om concrete biobased technieken en producten te ontwikkelen binnen de Zeeuwse infrawereld. Gewerkt wordt aan bio-asfalt, vezelbeton en productontwikkeling van biomassa uit de infrastructuur.

Resultaten 2015
In Sluiskil is een proefvak aangelegd met bio-asfalt, op een weg van Zeeland Seaports. De weg is officieel geopend door gedeputeerde Ben de Reu, met aansluitend een symposium over deze innovatie. In 2015 is verder een locatie gevonden om een proef neer te zetten van een geluidswal met vezelbeton, dit is beton met olifantsgras als vulmiddel. In de zomer van 2016 wordt de geluidswal bij het nieuw te bouwen wegensteunpunt in 's-Heer Arendskerke gerealiseerd. Tot slot is in het deelproject 'Verwaarding biomassa' een concept uitgedacht voor de raffinage van bermgras, bij een RWZI. In 2016 wordt dit concept verder ontwikkeld.

Haalbaarheidsonderzoek decentrale bioraffinage

Looptijd project: 2015-2016
Betrokken partijen: partners zijn Stichting ter exploitatie van Proefboerderij Rusthoeve (penvoerder) & Delphy. Tevens worden hierbij o.a. het mkb en Wageningen UR betrokken
Rol Impuls: begeleider subsidie idee en –aanvraag, mede-ontwikkelaar ketenprojecten
Omvang project: circa € 125.000,-
Subsidie en subsidieverstrekker: circa € 50.000,- waarvan 50% Rijk-MIT/ 50% Provincie Zeeland-MIT
Regio/plaats: Colijnsplaat, gemeente Noord-Beveland

Producten produceren uit plantaardig (rest)materiaal
Decentrale of kleinschalige bioraffinage is een (innovatieve) techniek waarmee verschillende waardevolle producten worden geproduceerd uit plantaardig (rest)materiaal. De meest eenvoudige technieken zijn composteren of energie opwekken (vergisten en verbranden), maar het kan ook nog voor vele andere nuttige toepassingen. Bij bioraffinage wordt plantaardig materiaal gesplitst in zoveel mogelijk waardevolle componenten, zoals bijvoorbeeld vezels, eiwitproducten, fosfaat en suikers. Al die producten bij elkaar zijn meer waard dan het uitgangsmateriaal en kunnen hoogwaardig worden ingezet. Het produceren van halffabricaten voor verdere raffinage of chemie, is voor de primaire agrarische sector een kansrijke ontwikkeling. Ondanks de grote potentie is er nog onvoldoende kennis van de beschikbare (op termijn) kansrijke raffinagetechnieken die toepasbaar zijn voor de primaire producenten van de biomassa, de boer en tuinder.
In dit haalbaarheidsonderzoek wordt bepaald of en hoe een testfaciliteit voor kleinschalige bioraffinage mogelijk is op de Rusthoeve. Daarbij wordt gekeken naar de technische, organisatorische, juridische en logistieke randvoorwaarden en het mogelijke verdienmodel.

Resultaten 2015
Het onderzoek is gestart met het houden van interviews bij verschillende bedrijven die raffinagetechnieken aanbieden. Doel hiervan was een beter beeld te vormen van de verschillende

technieken en inventariseren welke geschikt zouden zijn voor de Zeeuwse biomassastromen. Dit onderzoek wordt voortgezet in 2016 waarbij de vertaalslag zal worden gemaakt hoe dit aansluit bij de activiteiten die op de Rusthoeve plaatsvinden. Tevens zal er gewerkt worden om mogelijke waardeketens op te zetten, middels het zoeken naar interessante toepassingen met haalbare business cases.

Biobased Infrastructuur voor Kennis (BIK)

Looptijd project: 2015-2017
Betrokken partijen: Partners zijn Avans/CoEBBE (penvoerder) , BAC, Millvision, GCC, CHILL, Rusthoeve, BOM en Rewin. Tevens wordt het mkb hier uitgebreid bij betrokken.
Rol Impuls: business development
Omvang project: circa € 1.518.000,-
Subsidie en subsidieverstrekker: circa € 531.000,- OP Zuid en € 228.000,- bijdrage Provincie Noord-Brabant
Regio/plaats: Colijnsplaat, gemeente Noord-Beveland, maar is gericht op totaal Zeeland & Noord-Brabant

Een open innovatie-infrastructuur
Dit project gaat over de verbetering van de open innovatie-infrastructuur in de regio Zuid-Nederland op het gebied van RIS-3 thema “Bio-economie”. Zeven bestaande biobased applicatiecentra zullen in twee jaar tijd doorgroeien naar een internationaal onderscheidend aanbod van kennis en diensten, door professionalisering, afstemming en samenwerking. De Biobased Innovations Garden (BIGR) is een applicatiecentrum voor de teelt en het testen van verschillende soorten biomassa, wat een bron kan zijn voor mkb-ers en collega applicatiecentra. Cross-overs worden gelegd naar applicatiecentra in aanpalende topclusters zoals food en chemie.
Tegelijkertijd zullen de applicatiecentra tijdens het project meerdere mkb bedrijven helpen met concrete innovaties en business cases. Hiermee wordt de BIGR verder doorontwikkeld en worden er structuurversterkende projecten ontwikkeld met het mkb.

Resultaten 2015
In 2015 is het project opgestart. In het kader van business development zijn in samenwerking met de applicatiecentra activiteiten gestart om diverse businesscases of PMCs scherp te krijgen.

Doorontwikkeling Biobased Innovations Garden Rusthoeve (BIGR)

Looptijd project: 2015-2019
Betrokken partijen: Partners Stichting ter exploitatie van Proefboerderij Rusthoeve (penvoerder), Delphy, ZLTO, Inagro, PCG, Provincie Vlaams-Brabant, Microbeton/Concrete Valley, Eco-treasures, Cradle-Crops, Millvision, Agrodome. In samenwerking met het bedrijfsleven/potentiele afnemers, kennisinstellingen zoals CoE BBE, WUR, Karel de Grote Hogeschool
Rol Impuls: mede-aanjager, ontwikkelaar ketenprojecten, begeleider/ondersteuning subsidie idee en -aanvraag
Omvang project: Continuering BIGR 2015/2016 circa € 150.000,-, Growing a Green Future circa € 1.867.000,-
Subsidie en subsidieverstrekker: Continuering BIGR 2015/2016 circa € 75.000,- subsidie Provincie Zeeland, Growing a Green Future circa € 934.000,- subsidie Interreg Vlaanderen-Nederland
Regio/plaats: Colijnsplaat, gemeente Noord-Beveland

Proeftuin als inspiratie voor nieuwe biobased ondernemers
De biobased economy blijft de komende decennia in ontwikkeling. Dat biedt telkens nieuwe aanknopingspunten voor nieuwe initiatieven in het werkveld. Om deze initiatieven te centreren is het van belang om binnen Zeeland een locatie en aanspreekpunt te realiseren. Middels de Biobased

Garden Rusthoeve wordt er getracht om verdere opschaling om groene grondstoffen toe te passen in nieuwe toepassingen te realiseren. Er wordt gewerkt aan het ontwikkelen van biobased ketenprojecten en productontwikkeling, waarbij een proeftuin wordt onderhouden waar ondernemers met nieuwe groene grondstoffen worden geïnspireerd.

Kraamkamer voor efficiëntie
Het vervolgproject Growing a Green Future heeft als doel om het efficiënt gebruik van hulpbronnen te bevorderen middels het innoveren van producten, toepassingen en processen met focus op de biogebaseerde economie. Binnen dit project wordt ruimte gecreëerd voor nieuwe ontwikkelingen, een kraamkamer voor biobased toepassingen om te werken aan efficiënter gebruik van hulpbronnen. Tevens wordt er met vier heldere 'hands on' werkpakketten (composiet toepassingen op basis van natuurlijke vezels, hoogwaardige oliën op basis van oliehoudende gewassen, groene grondstoffen natuurlijke biociden, groene grondstoffen valoriseren in papiertoepassingen & nieuwe markten) uitgewerkt waarin bedrijven samen met onderzoeksinstellingen met toepassingen in de keten aan de slag gaan

Resultaten 2015
Het OP Zuid project Biobased Innovations Garden Rusthoeve is in 2015 afgerond, hiermee is een goede basis gelegd voor potentiele business cases en uitgebreid netwerk opgebouwd om verdere ketenprojecten te ontwikkelen. Voor financiering van het vervolg is er tevens gewerkt aan een nieuwe Interreg Vlaanderen-Nederland project aanvraag 'Growing a Green Future'. Dit project is ingediend in de 1e ronde in januari 2015, begin april 2015 kwam er echter het bericht dat het project niet geselecteerd was. Vervolgens is het project opnieuw ingediend in de 2e ronde begin oktober 2015, waarna half december het bericht kwam dat het project is goedgekeurd in de 1e beoordeling, waarna de verder uitwerking in gang is gezet. In 2015 is er verder gebouwd aan de ontwikkeling van ketenprojecten middels onderzoek en afstemming met bedrijven.

SPARK-UP: Seaweed Production And Refining of Kelp, Ulva and Palmaria

Looptijd project: 2013 –2015
Betrokken partijen: Arkema BV, North Seaweed BV en Wageningen Universiteit & Research Centre (instituten PRI en FBR)
Rol Impuls: projectontwikkeling, monitoring, hulp bij subsidieaanvraag en opstart van het project
Omvang project: € 660.000,-
Subsidie en subsidieverstrekker: € 300.000,- van de Provincie Zeeland
Regio/plaats: Sloegebied, Vlissingen

Zeewieren als chemische bouwstenen
Zeewieren kunnen in principe door het bedrijfsleven prima worden benut voor diverse toepassingen. Ze bevatten namelijk stoffen die interessant kunnen zijn voor bijvoorbeeld gebruik als chemische bouwstenen. Samen met Wageningen Universiteit & Research Centre onderzoekt Arkema de mogelijkheden hiervan. Partner North Seaweed is actief in het opbouwen van een afzetmarkt in de food/feed voor zeewierproducten in Nederland en wil de kennis die tot stand komt benutten voor verdere productontwikkeling in samenwerking met Arkema. De betrokken partijen proberen in Zeeland op deze manier een keten neer te zetten van productie tot en met verwaarding van zeewier. Er is al veel bekend op laboratoriumniveau, maar voor opschaling van de productie is meer onderzoek nodig. Daarvoor wordt deze pilot opgezet.

Resultaten 2015
Vanaf het najaar 2013 hangen de eerste wieren in het waterbassin. Diverse onderzoeksvragen en teelt protocollen rondom teeltcondities, zeewiersoorten en productiviteit zijn in de periode 2013 t/m 2015 uitgewerkt. Gedurende deze periode zijn de teeltresultaten stelselmatig gemonitord.

Conclusie is dat semi-gecontroleerde teelt van zeewier op basis van Westerschelde water in een afgesloten bassin vooralsnog niet opportuun is. Het bereiken en handhaven van een voldoende hoge waterkwaliteit bleek moeilijker dan aanvankelijk verwacht. Het grootschalig telen van wieren blijft daarmee voorlopig nog beperkt tot open water of tot bassins waarbij het water continu ververst wordt. Op basis van de resultaten van dit project mag verwacht worden dat ook dan de waterkwaliteit van essentieel belang is om goede teeltresultaten te realiseren. In samenwerking met Noord-Hollandse bedrijf Hortimare zijn in 2015 diverse bioraffinage-experimenten met zeewier uitgevoerd. Met succes zijn onder andere eiwitten uit zeewier geëxtraheerd. Mede op basis van deze resultaten zijn enkele business cases uitgewerkt voor de feed en chemie sector. North Seaweed zal de projectresultaten actief gebruiken voor verdere stappen in de marktverwaarding van eiwitten uit zeewier. Arkema heeft helaas besloten de ontwikkelingsactiviteiten voor de raffinage van suikers uit wieren op de kortere termijn stop te zetten.

Quinoa

Looptijd project: 2015-2017
Betrokken partijen: Van de Bilt zaden en vlas en Dutch Quinoa Group
Rol Impuls: begeleiding subsidieaanvraag
Omvang: € 573.000,-
Subsidie: € 200.000,-
Subsidieverstrekkers: Ministerie van Economische Zaken en Provincie Zeeland
Regio/plaats: Sluiskil

Nieuw gewas op Nederlandse markt
Het Zeeuws-Vlaamse bedrijf Van de Bilt zaden en vlas is samen met de Dutch Quinoa Group gestart om een nieuw gewas te introduceren op de Nederlandse markt, namelijk quinoa. Dit product komt momenteel uit Zuid-Amerika. Door de groeiende belangstelling in West-Europa om quinoa in salades en andere gerechten te verwerken, is er een tekort aan het ontstaan op de Zuid-Amerikaanse markt.

Resultaten 2015
De Dutch Quinoa Group begeleidt telers om quinoa te telen en Van de Bilt verwerkt het product zodat het geschikt is voor consumptie. Hiervoor moet het bedrijf investeren in een innovatieve schoningsinstallatie. Voor de ontwikkeling en de aanschaf van dit apparaat heeft het bedrijf, met ondersteuning van Impuls, subsidie aangevraagd in het kader van de MIT-regeling. Deze subsidie is eind 2015 gehonoreerd, zodat de aanvragers in 2016 de plannen kunnen uitvoeren.

De Biobased Delta/ Uitvoeringsbureau Zeeland

De Biobased Delta is een stichting waarin bedrijven, overheden en kennisinstellingen samenwerken om de biobased economy in Zuidwest Nederland te bevorderen. Biobased Delta heeft een business plan gemaakt voor de periode 2014-2018. Impuls ondersteunt samen met de andere ROM's Biobased Delta in de werkgroepen Sugar Delta (omzetten van suikers uit agro(rest) stromen naar chemicaliën) en redefinery. Verder trekt Impuls de Regionale Agenda.

Impuls ondersteunt Biobased Delta bij deze ambities door projectontwikkeling en business development in Zeeland te faciliteren. Impuls neemt deel in een kernteam die de directeur van Biobased Delta ondersteunt. Voor een goede afstemming binnen Zeeland is het Uitvoeringsbureau Biobased Zeeland opgericht. Hier stemmen Zeeland Seaports, Provincie Zeeland, Kamer van Koophandel, Biobased Trainingcentrum, Wageningen UR, Center of Expertise Biobased Economy van de Hogeschool Zeeland en Avans en Impuls plannen en projecten met elkaar af.

Circulaire economie - Smart Delta Resources

Smart Delta Resources

Looptijd project: 2014 - 2019
Betrokken partijen: ArcelorMittal Gent, Cargill, Suiker Unie, Delta, Dow, ICL-IP, LambWeston-Meijer, SABIC, Trinseo (voorheen Styron), Yara, Zeeland Refinery, Zeeland Seaports en Provincie Zeeland
Rol Impuls: programmamanagement, project ontwikkeling en projectmanagement van business cases, ontwikkeling van het plan Symbiose for growth en facilitering van het platform (administratie, secretariaat)
Omvang project: € 450.000,- per jaar
Subsidie en subsidieverstrekker: industrie consortium en Provincie Zeeland
Regio/plaats: Zuidwestelijke Delta-regio (inclusief West-Brabant en Noord-Vlaanderen)

Onderlinge uitwisseling van energie en grondstoffen
Het platform Smart Delta Resource (SDR) is een gezamenlijk initiatief van elf energie- en grondstof intensieve industriële bedrijven in de Delta regio. In 2014 zijn deze bedrijven een platform gestart om te kijken of het mogelijk is om onderling energie en grondstoffen uit te wisselen. De sectoren chemie, energie, food en staal werken hierbij samen om industriële verbindingen – symbiose - te definiëren en uit te bouwen tot concrete business cases. Hiermee kan de concurrentie op de wereldmarkt worden vergroot en kunnen tevens ecologische en maatschappelijke verbeteringen worden gerealiseerd. Het platform kan een belangrijke bijdrage leveren in het totale transitie proces naar een cyclische economie, voor zowel bestaande fossiel gebaseerde industrieën maar tevens voor toekomstige hernieuwbare energie en grondstoffen gebaseerde industrieën.

Resultaten 2015
In 2015 is de Total Process and Technology Analyses (TPTA) afgerond en zijn er 180 potentiële business cases geïdentificeerd. Het aantal potentiele business cases is teruggebracht naar een twaalftal prioritaire projecten. Er is een goede start gemaakt met de ontwikkeling en uitwerking van de business cases in 2015. Het is een verzameling geworden van grote en kleine projecten. Een aantal voorbeelden hiervan zijn:

- Waterstofuitwisseling tussen DOW, Yara en ICL-IP. Er wordt gestreefd om een green deal te onderteken met minister Kamp op 14 maart 2016 die deze waterstofuitwisseling mogelijk moet maken.
- CO uitwisseling tussen DOW en Arcelor Mittal.
- Zetmeel stromen van Lamb-Weston Meijer naar Trinseo.
- Zouten van DOW naar Sabic.

Binnen SDR is met de TPTA met name gekeken naar de symbiose tussen de deelnemers onderling. Momenteel wordt een programma, ‘Symbiose for growth’ ontwikkeld om te kijken hoe de materiaalstromen aansluiten bij derde partijen in de directe omgeving en buiten de directe omgeving (buitenland/Nederland). Deze materiaalstromen kunnen namelijk een pre zijn in de selectie van vestigingsplaatsen. Gedurende de afgelopen twee jaar is het SDR platform ontwikkeld en heeft haar bestaansrecht bewezen. Alle partijen hebben het MOU dat liep tot eind 2015 met vier jaar verlengd.

Circulaire economie – Verkenningen

Impuls heeft in 2015 diverse initiatieven opgezet in het kader van Circulaire economie. Dit thema komt steeds breder in de belangstelling te staan, in allerlei sectoren. Voor Impuls is dit een reden om op verschillende fronten met dit thema aan de slag te gaan.

Circulair bouwen

Naar aanleiding van een presentatie voor diverse campinghouders, is met de eigenaren van twee grote Zeeuwse campings een concept ontwikkeld voor het ontwikkelen en bouwen van toeristische accommodatie. Hiervoor is de hulp ingeroepen van Turntoo, het bureau van architect Thomas Rau, die bedrijven begeleidt om zich te ontwikkelen op het vlak van de circulaire economie.

Resultaten 2015

In 2015 is hiervoor een plan opgezet en een subsidieaanvraag gedaan bij het Ministerie van Economische Zaken. De uitvoering hiervan zal in 2016 plaatsvinden. Op dezelfde manier is met een Zeeuwse zorginstelling en een Zeeuws architectenkantoor een concept ontwikkeld voor de bouw van een kliniek, eveneens volgens de principes van de circulaire economie. Hiervoor is een OP Zuid subsidie aangevraagd, eind 2015. De bouw van de kliniek zal in de loop van 2016 starten.

Renoveren richting Nul op de Meter

De gemeente Middelburg is de eerste gemeente in Zeeland die zich heeft aangesloten bij de landelijke Stroomversnelling. Deze is erop gericht om zoveel mogelijk woningen te renoveren richting Nul op de Meter.

Resultaten 2015

Om hiervoor in extra budget te voorzien, heeft de gemeente zich samen met Rijkswaterstaat Goes en Stadlander uit Bergen op Zoom aangesloten bij een breed initiatief, met Brabantse en Limburgse partijen, die gezamenlijk OP Zuid subsidie hebben aangevraagd. Impuls is daar eveneens als partij bij betrokken, om in de uitvoering Zeeuwse mkb-ers te betrekken bij het renoveren van de woningen. De gemeente Middelburg wil ook een biobased variant aanbieden aan particulieren die hun huis willen isoleren. Impuls zal een bouwteam van geschikte (Zeeuwse) aanbieders formeren, die hierin kunnen voorzien.

Ontwikkelen - Vrijetijdseconomie

Jaarlijks bezoeken veel gasten Zeeland. Impuls werkt samen met partners aan een transitie van de sector, met als doel de concurrentiepositie in Zeeland als toeristische bestemming te blijven versterken. Want vrijetijdseconomie is niet alleen van belang voor de toerist, maar ook voor inwoners, denk bijvoorbeeld aan de werkgelegenheid. Bovendien houdt vrijetijdseconomie voorzieningen en dus de leefbaarheid in kleine kernen in stand en is daarmee ook cruciaal voor het vestigingsklimaat. Impuls speelt een cruciale rol als verbinder van partijen en aanjager van innovatie. Een belangrijke stap is het opstarten van een Toeristische Uitvoeringsalliantie, waarmee via een meerjarige aanpak met integrale projecten wordt gewerkt aan innovatie in de sector. Het doel is duidelijk: toeristen moeten Zeeland blijven vinden!

Revitalisering verblijfsrecreatie

Looptijd project: 2010-2015
Betrokken partijen: Toeristische ondernemers, gemeenten Schouwen-Duiveland, Sluis, Veere, Vlissingen en Staatsbosbeheer en Provincie Zeeland
Rol Impuls: penvoerder en procesbegeleider
Omvang project: € 1.581.960,-
Subsidie en subsidieverstrekker: OP Zuid € 616.964,-, ministerie van Economische Zaken € 348.013,- en Provincie Zeeland € 601.004,-
Regio/plaats: Zeeland

Van traditioneel kampeerproduct naar toekomstbestendig verblijfsproduct
Omvorming van het traditionele kampeerproduct naar een toekomstbestendig verblijfsproduct is een belangrijk aandachtspunt van de toeristische sector. Door middel van revitalisering van de verblijfsrecreatie vindt een duurzame kwaliteitsverbetering plaats in het Zeeuwse kustgebied. Binnen dit project stond een innovatieve aanpak centraal, gericht op gebiedsontwikkeling en het creëren van nieuwe toeristische en recreatieve mogelijkheden. Samen met ondernemers en gemeenten zijn op verschillende locaties pilots uitgevoerd en is een verkenning gestart naar de mogelijkheden voor een fonds. Verouderde kampeereenheden zijn uit de markt genomen en er zijn nieuwe recreatiemogelijkheden en natuur ontwikkeld.

Resultaten 2015
In 2015 zijn de verschillende businesscases verder uitgevoerd. Op twee locaties zijn met ondernemers plannen gemaakt voor nieuwe verblijfsproducten waaronder hotelchalets en een kinderhotel. Ook is er een bedrijf begeleid dat een transformatie maakt van camping naar dagrecreatief bedrijf met nadruk op outdoor. Een vierde camping is verplaatst naar een gebied in eigendom van Staatsbosbeheer. Centraal bij elke businesscase staat de samenwerking tussen overheden en ondernemers, en het gelijktijdig opstarten van de private en publieke plannen. In de directe omgeving van het bedrijf is door overheden een impuls gegeven zodat het toeristisch product totaal is versterkt. Hiervoor zijn inrichtings- en bestemmingsplannen gewijzigd zodat recreatieve voorzieningen als routestructuren, informatievoorzieningen en beleefpunten, maar ook natuur gerealiseerd zijn. NHTV Breda University of Applied Sciences heeft de businesscases geëvalueerd, zodat de leerpunten van de aanpak kunnen worden gebruikt in andere regio's in Zeeland/Nederland. Ook zijn de resultaten beschreven in de themapublicatie Verblijfsrecreatie in Zeeland van het Kenniscentrum Kusttoerisme, waarin verschillende projecten zijn vastgelegd.

Proximity

Looptijd project: 2014-2015
Betrokken partijen: Kenniscentrum Kusttoerisme, diverse partijen uit Vlaanderen, Frankrijk en Engeland
Rol Impuls: ontwikkelaar, verbinder partijen en uitvoerder
Omvang project: € 528.000,-, Impuls € 20.205,-
Subsidie en subsidieverstrekker: Interreg 2 Zeeën
Regio/plaats: Zeeland (en Noordwest Frankrijk, Zuidwest Engeland, Vlaanderen)

Benutten van het onderscheidend vermogen van de regio
Het is voor een regio belangrijk om zich te onderscheiden. In het Interreg project Proximity werkten partijen uit Engeland, Frankrijk, Vlaanderen en Nederland samen om ondernemers en beleidsmakers te stimuleren het onderscheidend vermogen van hun regio beter te benutten bij de ontwikkeling van producten en diensten. Het ging hierbij om nieuwe innovatieve en duurzame toeristische producten die ontwikkeld worden op basis van de lokale en regionale identiteit. Deze producten zijn specifiek bedoeld voor nabij gelegen toeristische markten zoals Vlaanderen, Noord-West Frankrijk en Zuidwest-Engeland.

Resultaten 2015
Voortbouwend op de input van twee internationale conferenties en een publicatie uit 2014, is het laatste jaar ingezet op het testen van methoden om ondernemers te stimuleren. De projectpartners uit verschillende landen gebruikten hiervoor verschillende methoden variërend van inspiratiebijeenkomsten, online training tot service design aanpak. Impuls evalueerde samen met Kenniscentrum Kusttoerisme alle methoden om te zien welke aanpak leidt tot innovatie bij ondernemers. Uit de evaluatie blijkt dat mkb ondernemers graag willen innoveren maar hiervoor beperkt tijd en financiële middelen hebben. Ondersteuning is wenselijk, in de vorm van praktische tools en advies. Deze kennis, bedoeld voor ondernemers en beleidsmakers, is gepresenteerd tijdens een slotbijeenkomst en vastgelegd in een eindpublicatie. Deze uitkomsten worden gebruikt voor een vervolgproject, gericht op het opzetten van een innovatieprogramma voor toeristische ondernemers.

Aanjaagprogramma Innovatie

Looptijd project: 2015
Betrokken partijen: ondernemers in de toeristische sector, Provincie Zeeland en gemeenten
Rol Impuls: ontwikkelaar en verbinder partijen
Regio/plaats: Zeeland

Om innovatie bij ondernemers in de toeristische sector aan te jagen en te faciliteren wil Impuls een koepelproject (aanjaagprogramma) met diverse instrumenten en ondersteuning opzetten.

Resultaten 2015
In 2015 heeft Impuls een eerste opzet van het innovatieprogramma gemaakt en verkend welke onderdelen een innovatieprogramma zou moeten bevatten. Vanuit gesprekken met ondernemers en overheden blijkt vooral behoefte aan koppeling met het thema verblijfsrecreatie om instrumenten op te zetten voor ondernemers. Zodat vervolgens een duurzame transitie van de sector kan worden gestimuleerd. Een van de zaken die hiervoor in gang is gezet is de ontwikkeling en opzet van een fonds vanuit het OP Zuid project Revitalisering verblijfsrecreatie. Binnen het Interreg 2 Zeeën programma heeft Impuls samen met partijen uit Engeland, Frankrijk en België een aanvraag voorbereid en ingediend (PROFIT) gericht op trainingen en coaching voor ondernemers.

Na afwijzing wordt dit project kansrijk bevonden om in het voorjaar 2016 opnieuw in te dienen, waarbij onder meer praktische tools in de vorm van digitale applicaties voor ondernemers ter ondersteuning van innovaties centraal staan.

Rol Impuls
Impuls heeft in 2015 verkennende gesprekken gevoerd met stakeholders (ondernemers en overheden, kennisinstellingen) en informatie verzameld over verschillende innovatiemethoden en –instrumenten. Dit heeft Impuls samengebracht in een eerste opzet voor een aanjaagprogramma. Eerste kwartaal 2016 wordt gebruikt voor het opzetten van een toolkit en definiëren van innovatie instrumenten. Daarnaast heeft Impuls bijgedragen aan het Interreg-aanvraagdossier PROFIT.

Innovatieve strandovergangen en parkeeronthaallocaties

Looptijd project: 2015
Betrokken partijen: Gemeente Veere, Provincie Zeeland, Stichting Strandexploitatie Veere, Kenniscentrum Kusttoerisme en VVV Zeeland
Rol Impuls: ontwikkelaar, verbinder partijen en uitvoerder
Omvang project: Verkenning Kansen voor gastvrij onthaal: € 14.760,-, gebruikersonderzoek: € 25.500,-
Subsidie en subsidieverstrekker: Verkenning: gemeente Veere/provincie Zeeland: € 11.520,-, **Gebruikersonderzoek:** Provincie € 7.500,-, Stichting Strandexploitatie Veere € 2.500,-, Toeristische Uitvoeringsalliantie € 15.500,-
Regio/plaats: Zeeland

Belevingsknooppunten waar bezoekers gastvrij worden onthaald
Parkeerterreinen zijn vaak de eerste indruk van bezoekers aan Zeeland. Om de ontvangst, service en doorverwijzing naar strand en voorzieningen te verbeteren, is verkend hoe parkeerterreinen langs de kust kunnen worden ingericht als belevingsknooppunten waar bezoekers gastvrij worden onthaald. Strandovergangen kunnen, net als parkeerplaatsen, een grotere rol spelen in het gastvrije onthaal van bezoekers aan Zeeland, en daartoe meer als een unieke toegangspoort ontwikkeld worden tot het ‘gele’ goud van Zeeland: het strand. Ideeën als speelduinen, glazen dijken, vernieuwende steigerconcepten kunnen duidelijke en vernieuwede landmarks vormen.

Resultaten 2015
Impuls heeft samen met Kenniscentrum Kusttoerisme een verkenning uitgevoerd naar de kansen om te komen tot duurzame kwaliteitsverbetering van parkeerterreinen langs de kust. Naar aanleiding hiervan is een pilot binnen de gemeente Veere uitgevoerd, waarbij een vijftal parkeerterreinen zijn onderzocht op gebruiksvriendelijkheid, onthaal en verdienkansen voor ondernemers. De verkenning is uitgevoerd in Veere maar is zodanig van opzet dat de aanpak ook toepasbaar is in andere Zeeuwse (kust) gemeenten. Het rapport ‘Kansen voor een Gastvrij onthaal in Zeeland’ met de uitkomsten is voorjaar 2015 opgeleverd. Als vervolg hierop heeft een gebruikersonderzoek plaatsgevonden op tien parkeerterreinen langs de Zeeuwse kust. Centraal hierbij stonden de bezoekers en hun wensen ten aanzien van parkeren en het strand. Hieruit blijkt dat toeristen en recreanten over het algemeen tevreden zijn over de voorzieningen maar dat er verbeterpunten zijn voor zowel parkeerterrein als strandovergang. Op basis van het gebruikersonderzoek en de inspiratiesessie worden één of twee pilotlocaties uitgewerkt hoe invulling kan worden gegeven aan een goede onthaal. Op basis hiervan wordt toegewerkt aan een handreiking voor gemeenten en ondernemers, en verdere uitrol.

Inspiratiesessie innovatieve strandovergangen

Looptijd project: 2015
Betrokken partijen: Gemeenten Noord-Beveland, Schouwen-Duiveland, Sluis, Veere, Goerree-Overflakkee, Kenniscentrum Kusttoerisme en VVV Zeeland
Rol Impuls: ontwikkelaar, verbinder partijen en uitvoerder
Omvang project: € 7.500,-
Subsidie en subsidieverstrekker: financiële bijdragen van gemeenten Noord-Beveland, Schouwen-Duiveland, Sluis en Veere
Regio/plaats: Zeeland

Meer inspiratie en beleving
Veel bezoekers komen naar Zeeland voor een dagje strand. De toegang naar het strand, via een strandovergang, vormt daarbij het startpunt. De huidige strandovergangen voldoen prima, maar zouden wel meer inspiratie en beleving kunnen bieden aan de gasten.
Naar aanleiding van de verkenning “Kansen voor een gastvrij onthaal in Zeeland”, hebben de Zeeuwse kustgemeenten aangegeven graag gezamenlijk op te trekken rondom het onderwerp strandovergangen.

Resultaten 2015
Impuls heeft samen met Kenniscentrum Kusttoerisme en VVV Zeeland een inspiratiebijeenkomst ‘Innovatieve strandovergangen’ georganiseerd. Gemeenten Schouwen-Duiveland, Sluis, Veere, Noord-Beveland en Goerree-Overflakkee hebben gezamenlijk nagedacht over de vernieuwende invulling van strandovergangen in hun gemeenten. Uitgangspunt daarbij was het gemeentelijke DNA als onderdeel van LAND IN ZEE! Hierdoor kan elke strandovergang een unieke plek worden, maar wel herkenbaar als onderdeel van de Zeeuwse kust. De inspiratievoorbeelden die tijdens de bijeenkomst zijn besproken, de ontwikkelingen en ideeën per gemeente en een aantal algemene aanbevelingen zijn vastgelegd in het rapport Strandovergangen 2.0 (LINK). Met gemeenten wordt gekeken welke overgang in 2016 kan worden ontwikkeld.

Kwaliteitsverbetering verblijfscreatie: Werkatelier verblijfsrecreatie en integrale kustkwaliteit

Looptijd project: 2015
Betrokken partijen: Gemeenten Noord-Beveland, Schouwen-Duiveland, Sluis, Veere, Provincie Zeeland en brancheorganisaties /TOZ
Rol Impuls: ontwikkelaar, verbinder partijen en uitvoerder
Omvang project: € 7.500,-
Subsidie en subsidieverstrekker: financiële bijdragen van gemeenten Noord-Beveland, Schouwen-Duiveland, Sluis en Veere
Regio/plaats: Zeeland

Zeeland aantrekkelijk voor de gast van de toekomst
Het thema verblijfsrecreatie en integrale kwaliteit van de kust is actueel en heeft aandacht van vele partijen. Diverse onderzoeken hebben zich gericht op de situatie rondom de vitaliteit van de sector (ZKA) en de toekomst van de vaste gast (CELTH) nu en in de toekomst. De vraag is ‘Hoe blijft Zeeland een aantrekkelijke kustbestemming voor de gast van de toekomst?’. Daarbij is het van belang dat de regionale economie van Zeeland zich positief kan blijven ontwikkelen.

Resultaten 2015
Op verzoek van de kustgemeenten is een werkatelier georganiseerd om kennis en ideeën uit te wisselen over een gezamenlijke aanpak voor de toekomst. Doel van de bijeenkomst was om te werken aan een toekomstvisie voor verblijfsrecreatie in Zeeland die kan dienen als bouwsteen voor de integrale kustvisie die door Provincie Zeeland wordt geïnitieerd. Met bestuurders en ambtenaren is nagedacht over de (on)mogelijkheden van verblijfsrecreatieve ontwikkelingen, met name in het kustgebied. Daarnaast waren ook Provincie Zeeland en vertegenwoordigers van de brancheorganisaties Recron, Vekabo, Koninklijke Horeca Nederland en HISWA aanwezig. Naast informatie en feiten over de huidige gast, zijn door middel van ronde tafelgesprekken inhoudelijke bouwstenen opgehaald die als input kunnen dienen voor de integrale toekomstvisie over verblijfsrecreatie (aan de kust) in Zeeland.

Doorontwikkeling Zeelandpas

Looptijd project: 2015-2017
Betrokken partijen: VVV Zeeland, Kenniscentrum Kusttoerisme, Provincie Zeeland, gemeenten Schouwen-Duiveland, Veere, Noord-Beveland, Sluis, Borsele, Kapelle, Reimerswaal en Goes.
Rol Impuls: ontwikkelaar, verbinder partijen en uitvoerder
Subsidie en subsidieverstrekker: € 39.434,-
Regio/plaats: Zeeland

Zeeland ontdekken, besparen en beleven
Om een vernieuwend Zeeuws toeristisch kustproduct te verwezenlijken is een goede digitale infrastructuur essentieel. Een van de onderdelen hiervan is een digitale toeristenpas. Met deze pas kan de toerist Zeeland ontdekken, besparen en beleven. De pas biedt voordeel op entrees, vervoer en de gast kan acties beleven in de categorieën: actief, culinair, cultuur, wellness en shoppen.

In 2015 is de Zeelandpas in acht regio's aangeboden. Impuls heeft actief, in de nog niet aangesloten regio's, ondernemers en gemeenten de mogelijkheden van de pas laten zien. In Zeeuws-Vlaanderen en Schouwen-Duiveland wordt net als in 2014 het vervoer gekoppeld aan de pas. Daarvoor heeft Impuls een provinciale subsidie aangevraagd voor beide regio's. Op Noord-Beveland wordt de Noord-Beveland Express wederom gekoppeld aan de pas. Ook in de Bevelanden start in 2015 een Zomerbus, welke wordt gekoppeld aan de Zeelandpas. Tevens heeft Impuls ervoor gezorgd dat de Zomerbus ook gedoogd is door Connexxion. In samenwerking met de regio's zijn de financieringen richting ondernemers, gemeenten en andere instanties gerealiseerd. Tot slot denkt Impuls in samenwerking met VVV Zeeland mee in de doorontwikkeling van de Zeelandpas naar een Digitale Zeeland Experience.

Resultaten 2015
De pas is in 2015 uitgerold in de regio's Schouwen-Duiveland, Sluis, Noord-Beveland, Veere, Goes, Borsele, Reimerswaal en Kapelle. Er hebben ongeveer 250 bedrijven, waarvan ruim 240 pasuitgevers meegedaan en er stonden zo'n 300 acties op de passen. Met de Zeelandpas kan 400 euro korting worden verkregen. In 2015 waren ruim 100.000 passen in omloop. Daarnaast zijn er de nodige stappen gezet om de Zeelandpas verder uit te breiden met extra regio's in 2016 te weten Tholen, Terneuzen en Hulst (2017).

Digitale Zeeland Experience

Samen met VVV Zeeland en Kenniscentrum Kusttoerisme heeft Impuls nagedacht over de invulling van een nieuwe digitale infrastructuur voor toerisme in Zeeland. Er is een visie opgesteld die met ondernemers en overheden is gedeeld. Voor de realisatie zijn een tweetal projectaanvragen voorbereid en ingediend in het Interreg programma Vlaanderen-Nederland. Beide aanvragen zijn

niet gehonoreerd. In 2016 worden projectonderdelen verder uitgewerkt en zal wederom worden gezocht naar (Europese) financiering.

Businessplan Duurzaam Toeristennet Zeeland

Looptijd project: 2015-2018
Betrokken partijen: Provincie Zeeland, VVV Zeeland, Kenniscentrum, gemeenten en ondernemers
Rol Impuls: ontwikkelaar, verbinder partijen en uitvoerder
Regio/plaats: Zeeland

Duurzaam en comfortabel verplaatsen in Zeeland
In de Provincie Zeeland is toeristisch vervoer al vele jaren onderdeel van het toeristisch product. Daarom hebben de Provincie zeeland en Impuls (in samenwerking met VVV Zeeland en Kenniscentrum Kusttoerisme) de ambitie om een duurzaam toeristisch vervoernetwerk aan te bieden aan bezoekers en inwoners. Het hogere doel is Zeeland als aantrekkelijke toeristische locatie neer te zetten waar verplaatsingen tijdens het verblijf comfortabel en duurzaam te maken zijn. Het huidige aanbod bestaat uit een aantal zomerlijnen die binnen de OV-concessie vallen, een aantal initiatieven van stichtingen bestaande uit ondernemers voor vervoer per bus en een aantal kleinschalige marktinitiatieven. Voor alle initiatieven geldt dat deze in meer of mindere mate alleen mogelijk zijn met een financiële bijdrage van overheden, zowel Provincie als gemeenten. Daarnaast dragen ondernemers bij aan de financiering. Echter het huidige financieringsmodel staat onder druk. Er is behoefte aan een duurzaam business model voor een toeristisch vervoernetwerk.

Resultaten 2015
Begin 2015 is het business plan 'Toeristisch Vervoer 2.0' opgeleverd. Een van de projecten daarbinnen is de opzet van een haalbaar en duurzaam business model voor het toeristisch vervoernetwerk. Daarvoor heeft Provincie Zeeland samen met Impuls in juni de opdracht verleend aan extern bureau APPM om de huidige vorm van het toeristennet te analyseren en een proces te begeleiden om te komen tot een haalbaar en duurzaam business model voor het toeristisch vervoernetwerk. Er zijn een tweetal werksessies georganiseerd voor stakeholders betrokken bij toeristisch vervoer, daarnaast zijn er zo'n 30 stakeholders geïnterviewd. De analyse, interviews en input van de stakeholders hebben in november 2015 geleid tot een eindrapport. In 2016 volgen de eerste stappen van de implementatie van het duurzaam toeristennet, welke regionaal zullen worden ingevuld.

Zeeland als gezonde regio

Looptijd project: 2015-2019
Betrokken partijen: Kenniscentrum Kusttoerisme, diverse partijen uit Vlaanderen, Frankrijk en Engeland
Rol Impuls: ontwikkelaar, verbinder partijen en uitvoerder
Omvang project: € 2.150.000,-,
Subsidie en subsidieverstrekker: Interreg 2 Zeeën
Regio/plaats: Zeeland (en Noordwest Frankrijk, Zuidwest Engeland, Vlaanderen)

Combinatie gezondheid en toerisme biedt kansen
Trends laten zien dat de vergrijzing toeneemt, dat het aantal 65-plussers zal verdubbelen en dat het aantal mensen met een zorgvraag ook zullen toenemen. Andere ontwikkeling is dat het traditioneel kusttoerisme onder druk staat vanwege geringe innovatie in de sector en omdat het aantal mogelijke bestemmingen om op vakantie te gaan fors is toegenomen en makkelijk via internet te boeken is. Om als Zeeland een belangrijke toeristische bestemming te blijven is innovatie noodzakelijk. De innovatie op het gebied van gezondheid en toerisme biedt kansen. Ook de populatie van vaste en

tijdelijke gasten vergrijst en men heeft in toenemende mate vraag naar een passend voorzieningen niveau. Begin 2015 is een nieuw lectoraat Healthy Region bij de HZ University of Applied Sciences ontwikkeld.
In dit lectoraat komen vrijetijdseconomie, vitaliteit, gezondheidszorg, sport & bewegen en welzijn letterlijk samen. Vraag is welke innovatieve producten en diensten zijn nodig, die passen bij de veranderende behoeften van zowel bewoners als toeristen in Zeeland? Hoe kan een ondernemer de opgedane kennis en expertise op het gebied van Healthy Region toepassen in zijn eigen bedrijf en wat is daarvoor nodig? Impuls staat aan de lat om ondernemers hierbij verder te helpen.

Resultaten 2015
Impuls heeft medio 2015 samen met het Kenniscentrum Kusttoerisme een actieplan opgesteld op welke wijze Zeeland als gezonde regio kan worden vormgegeven. Onderdeel van het actieplan is het vinden van externe financiering voor de uitvoering van de acties. Daarvoor is een conceptnote SHAPE voorbereid binnen Interreg 2 Zeeën onder leiding van de HZ University of Applied Sciences en andere Europese landen. Helaas is deze aanvraag niet gehonoreerd en is er in het najaar een nieuwe aanvraag voorbereid genaamd SAIL, welke in januari 2016 is ingediend. In maart 2016 is besproken of deze conceptnota verder uitgewerkt kan worden tot een projectplan.

Advisering toeristische visie Hulst

Looptijd project: 2014-2015
Betrokken partijen: Gemeente Hulst, VVV Zeeland en Kenniscentrum Kusttoerisme
Rol Impuls: ontwikkelaar en uitvoerder
Omvang project: € 10.000,-,
Subsidie en subsidieverstrekker: Gemeente Hulst
Regio/plaats: Hulst

Inspelen op wensen en behoeften van gasten
De wensen en behoeften van de gast worden steeds belangrijker. De gemeente Hulst bekijkt momenteel hoe ze dit in kunnen passen in hun toeristische beleid. Kenniscentrum Kusttoerisme, Impuls en VVV Zeeland (Toeristische Uitvoeringsalliantie) zijn eind 2014 gevraagd hiervoor de nodige bouwstenen aan te leveren. Hierbij wordt gebruik gemaakt van bestaande gegevens, maar ook wordt informatie verkregen via de gasten en ondernemers.

Resultaten 2015
Eind 2014 heeft de toeristische Uitvoeringsalliantie een voorstel gemaakt voor de gemeente Hulst en de opdracht gekregen om samen met de gemeente Hulst aan de slag te gaan met een nieuwe toeristische visie. In het voorjaar zijn een drietal stakeholderbijeenkomsten georganiseerd. Op basis van beleids-en bestemmingsanalyse en input vanuit de werksessies zijn in oktober 2015 de bouwstenen voor de visie opgeleverd. Het ontwerp Toeristisch Ontwikkelplan Hulst 2015-2020 ligt in januari 2016 ter inzage.

Stimuleringsprogramma gezondheidstoerisme Veere

Looptijd project: 2015-2016
Betrokken partijen: Gemeente Veere, Kenniscentrum Kusttoerisme en ondernemers
Rol Impuls: ontwikkelaar, verbinder partijen en uitvoerder
Omvang project: € 15.528,-
Subsidie en subsidieverstrekker: Gemeente Veere
Regio/plaats: Veere

Gezondheid als nieuwe economische drager
Binnen de gemeente Veere is toerisme, evenals landbouw, de belangrijkste economische pijler. In

het coalitieprogramma Veere 2014-2018 wordt zorg als een van de nieuwe economische dragers aangemerkt. Zorgtoerisme/gezondheidstoerisme is kansrijk voor de gemeente Veere, mede door de goede omgevingsfactoren (rust, natuur, schone lucht en zee) en mogelijkheden voor ondernemers om daarop in te spelen of dit verder te ontwikkelen.

Resultaten 2015
Eind 2015 heeft de gemeente Veere de opdracht verleend aan Impuls en het Kenniscentrum Kusttoerisme om te komen tot een stimuleringsagenda waarmee gezondheidstoerisme in Veere verder op de kaart kan worden gezet. Daarvoor is in januari 2016 een inspiratiebijeenkomst georganiseerd voor stakeholders. En daarnaast is onderzoek gedaan onder Veerse ondernemers welke initiatieven reeds ontwikkeld zijn of worden op het gebied van gezondheidstoerisme. In maart 2016 wordt de stimuleringsagenda opgeleverd.

Tholen op de kaart

Looptijd project: 2013-2016
Betrokken partijen: Gemeente Tholen, Samenwerkende Recreatie Tholen (SRT) en Rabobank Oosterschelde
Rol Impuls: ontwikkelaar, verbinder partijen en financier
Omvang project: € 45.000,- en aanvullend: € 3.000,-
Subsidie en subsidieverstrekker: € 16.000,- Impuls
Regio/plaats: Tholen

Tholen, waar je goed kan werken, wonen en recreëren
Tholen is een prima plaats om te werken, recreëren en wonen, alleen is dit nog niet bij iedereen bekend. Impuls stelde in 2013 op verzoek van de gemeente Tholen een plan van aanpak op om dit meer bekendheid te geven. Vanaf april 2014 is, voor een periode van twee jaar, een regiocoördinator aangetrokken die dit plan uitvoert. Doel is om de lokale economie te stimuleren binnen Thoolse schaal en identiteit. Dit door het beter profileren van Tholen als gebied waar je goed kunt wonen, werken en recreëren. Impuls maakt deel uit van de Stuurgroep Platform Vitaal Tholen en draagt bij aan de financiering van de coördinator voor Tholen gedurende een periode van twee jaar. Op verzoek van de gemeente is dit verlengd met een half jaar tot juni 2016.

Resultaten 2015
Om te waarborgen dat er structureel geïnvesteerd kan worden in het toeristisch product Tholen, zijn er in 2015 stappen gezet door de Regiocoördinator om een ‘Ondernemersfonds’ op te richten. Een van de taken van de Regiocoördinator is de realisatie van het Ondernemersfonds, dit is begin 2016 gerealiseerd in samenwerking met SRT, Horeca Tholen en WSV Sint Annaland. Ook Impuls heeft hieraan meegewerkt. Als het fonds geformaliseerd is, is de financiële dekking van de Regiocoördinator ook geregeld en is er niet langer externe financiering nodig. Ook zijn er een drietal ondernemersbijeenkomsten georganiseerd, waarbij onder meer de Zeelandpas gepresenteerd is door Impuls. In 2016 zal Tholen ook deelnemen aan de Zeelandpas.

Toeristische uitvoeringsalliantie (TUA): integrale samenwerking op projectniveau

Samen met VVV Zeeland en Kenniscentrum Kusttoerisme werkt Impuls sinds 2014 samen in de vorm van een netwerkorganisatie: de Toeristische Uitvoeringsalliantie (TUA). De organisaties werken binnen een meerjarig strategisch uitvoeringsprogramma aan gezamenlijke projecten. Alle organisaties brengen expertise en netwerk in om een bijdrage te leveren aan gezamenlijke doelen en acties. Deze zijn gericht op de toename van toeristische bestedingen en overnachtingen, en op het verhogen van de toegevoegde waarde van de toeristische sector. De Toeristische Uitvoeringsalliantie werkt nauw samen met de Provincie Zeeland, de Zeeuwse gemeenten en TOZeeland.

In 2015 zijn de volgende projecten gezamenlijk uitgevoerd:

- Uitrol Zeelandpas
  Ontwikkeling Digitale Zeeland Experience (Interreg aanvraagdossier Small business, Big Data)
- Toeristische Mobiliteit
- Zeeland als gezonde regio (Interreg aanvraagdossier SAIL)
- Stimuleringsprogramma zorgtoerisme Veere, Kwaliteitsimpuls Verblijfsrecreatie
- Werkatelier integrale kustkwaliteit & verblijfsrecreatie
- Innovatieve strandovergangen en parkeerlocaties
- Inspiratiesessie strandovergangen
- Advisering Toeristische Visie Hulst

Overige activiteiten

Impuls participeert in diverse provinciale en regionale overlegstructuren zoals TOZeeland en Coördinatiegroep Bevelanden, Platform Economie en Toerisme Noord-Beveland. Daarnaast draagt ze bij aan de regiocoördinatoren in Zeeuws-Vlaanderen, Tholen en Borsele en aan de ondernemersmanager in de gemeente Veere.

Masterplan Renesse

Impuls is betrokken geweest bij de totstandkoming van het masterplan Renesse via zitting in de externe klankbordgroep. Tijdens de Inspiratiesessie Strandovergangen is aansluiting gezocht bij de inhoudelijke ontwikkelrichtingen van het masterplan.

Pilot digitale bereikbaarheid buitengebied

In het najaar van 2015 is Impuls betrokken geraakt bij de pilot breedband internet in het buitengebied die op initiatief van de Provincie Zeeland in de gemeenten Sluis, Noord-Beveland en Veere is uit gezet. Impuls heeft in 2015 ondersteuning geleverd bij het verwerken van de pilot resultaten in een plan van aanpak voor de gehele provincie wat in 2016 wordt voorgelegd aan Provinciale Staten.

Pilot VNG/horeca-detailhandel

Samen met de Zeeuwse gemeenten is in 2015 bekeken of en op welke wijze Zeeuwse gemeenten kunnen deelnemen aan een mogelijke proef van de VNG met als doel het aanpassen van regels in de drank en horecawet om te bewerkstelligen dat innovatie niet meer wordt belemmerd. Hierbij rekening houdend met de intentie van de wet. Bij deelname is er in 2016 een rol voor impuls in de procesbegeleiding voor de deelnemende gemeenten.

Advies Recreatievisie gemeente Kapelle

Op verzoek van de gemeente Kapelle heeft Impuls in samenwerking met Kenniscentrum Kusttoerisme en VVV Zeeland een offerte uitgebracht voor het adviseren bij de nieuw op te stellen recreatievisie Kapelle. De gemeente heeft in januari 2016 de offerte goedgekeurd en de opdracht is van start gegaan. In maart vindt een eerste stakeholdersbijeenkomst plaats.

Ontwikkelen – Logistiek & Maintenance

Het belang van logistiek voor Zeeland
De juiste producten, op de juiste tijd, op de juiste plaats, tegen minimale kosten. Dat is logistiek. Door de strategische ligging en goede verbindingen van Zeeland met het Europese achterland, is de logistieke sector van grote waarde. De grote chemische bedrijven, de Agri & Food en de Marine & Offshore sector kunnen niet zonder een goede aan- en afvoer van grondstoffen en producten. De Zeeuwse havens, in omvang de nummer drie van Nederland, zorgen daarnaast voor extra goederenstromen in de regio.

Zeeland Connect

Looptijd project: doorlopend
Betrokken partijen: initiatiefnemers: HZ University of Applied Sciences, Impuls, Zeeland Seaports, Provincie Zeeland en Kloosterboer. Overige betrokken bedrijven & organisaties (bij uitvoering van projecten): o.a. BLN-Schuttevaer, Cargill, De Hoop, Dow Benelux, ICL-IP, Heros, Outokumpu, Ovet, Rijkswaterstaat, Supermaritime, Yara en Zeeland Refinery
Rol Impuls: aanjager, verbinder, penvoerder, facilitator en uitvoering programmamanagement
Omvang: circa € 75.000,-
Financiering: € 25.000,- overbrugging Provincie Zeeland
Regio/plaats: Zeeland

Zeeuws Kenniscentrum Logistiek
Tot eind 2014 werd door de HZ University of Applied Sciences, Impuls, Zeeland Seaports en enkele bedrijven samengewerkt in het Zeeuws Kenniscentrum Logistiek (ZKL) om het kennisniveau van de Zeeuwse logistiek te verhogen. Onder de vlag van het ZKL zijn een aantal projecten succesvol uitgevoerd, waaronder Uniform Aanmelden Barges en het Samenwerkingsverband Verladers Kanaalzone.

Zeeland Connect
In 2015 is onder leiding van Impuls gewerkt aan het professionaliseren van de organisatie van het ZKL. Dit heeft geresulteerd in een nieuwe organisatie (met een stuurgroep, raad van advies en projectgroep), nieuwe aanpak (naast kenniscentrum meer aandacht voor realisatie van projecten) en nieuwe naam: Zeeland Connect. Dit nieuwe samenwerkingsverband is gelanceerd tijdens een bijeenkomst op 7 oktober 2015 onder de naam ‘Zeeland op de kaart als het om logistiek gaat’, waarbij meer dan 120 vertegenwoordigers van Zeeuwse bedrijven en logistiek geïnteresseerden aanwezig waren.

Logistiek samenwerkingsverband
Met de nieuwe naam willen de initiatiefnemers beter weergeven wat zij met dit logistieke samenwerkingsverband willen bereiken: het versterken van de logistiek in Zeeland door bedrijven, kennisinstellingen en overheden te verbinden. 2016 zal in het teken staan van het opbouwen van een zo breed mogelijk netwerk van bedrijven en instanties die samen werk maken van de logistieke ontwikkeling van Zeeland. Impuls speelt hierbij een initiërende en ondersteunende rol door als penvoerder op te treden en uitvoering te geven aan het programma management en secretariaat van Zeeland Connect.

Resultaten 2015
Wat de logistieke activiteiten en projecten betreft was 2015 een overgangsjaar. Door de projectorganisatie van Zeeland Connect zijn veel gesprekken met tal van Zeeuwse bedrijven gevoerd over logistieke kansen voor Zeeland en het Zeeuwse bedrijfsleven. Op basis van deze gesprekken en eerdere succesvol uitgevoerde projecten is een nieuwe projectenagenda tot stand gekomen. In 2016 zullen een aantal nieuwe projecten en verkenningen worden gestart.

Dit betreft onder andere projecten rondom ketenregie in de binnenvaart, uniform aanmelden op Zeeuwse haventerminals en doorontwikkeling van synchromodale vervoersoplossingen.

Projectagenda papierloos varen

Looptijd project: juli – december 2015
Betrokken partijen: Dow, Zeeland Refinery, Rijkswaterstaat, Zeeland Seaports en BLN-Schuttevaer
Rol Impuls: initiatiefnemer, ontwikkelaar, project uitvoering en financiële administratie
Omvang: € 100.000,-
Financiering: € 45.000,- overbrugging Provincie Zeeland
Regio/plaats: Zeeuwse zeehavens en waterwegen

Digitalisering van logistieke processen in de binnenvaart
De in het vierde kwartaal van 2014 ontwikkelde projectagenda voor papierloos varen is een vervolg geweest op het succesvolle project Uniform Aanmelden Binnenvaart wat Impuls heeft ontwikkeld en begeleid. Door het succes van dit project is voldoende draagvlak ontstaan om verdere stappen te zetten op het gebied van digitalisering van logistieke processen in de binnenvaart. In de eerste helft van 2015 is een inventarisatie uitgevoerd naar mogelijke vervolgstappen. Hieruit is het plan naar voren gekomen een nieuw project op te zetten rondom ketenregie in de binnenvaart, te beginnen bij de tankvaart. Van belang is hierbij aan te sluiten bij landelijke initiatieven en maximaal gebruik te maken van reeds beschikbare data.

Resultaten 2015
Binnenvaarttankschepen kunnen zich bij verschillende Nederlandse terminals vooraf digitaal aanmelden via UAB-Online (Uniform Aanmelden Binnenvaart). Een toenemend aantal tankterminals in het Zeeuwse havengebied, maar ook in dat van Rotterdam en Antwerpen maakt inmiddels gebruik van dit systeem. Het aanmelden via internet levert voor alle betrokken partijen veel voordelen op. Voor binnenvaartschippers is digitaal aanmelden eenvoudiger en maakt het fysiek aanmelden bij een tankterminal overbodig. Bovendien krijgen ze van aangesloten terminals feedback over de verwachte wachttijden. Met deze informatie kan een schipper zijn reis beter en efficiënter plannen. De vooraanmeldingen in UAB-Online geven tankterminals eerder en beter inzicht in de te verwachten schepen. Met dat inzicht kunnen ze hun steigerplanning optimaliseren en daarmee hun efficiency verhogen. Havens kunnen de informatie uit UAB-Online op hun beurt gebruiken om hun ligplaatsenbeleid te optimaliseren.

Ketenregie Tankbinnenvaart Zeeland

Ook in de toekomst wil Impuls de verdere ontwikkeling naar het zogenaamde papierloze varen verder ondersteunen. Uitrol van zowel UAB Online als papierloos varen zal onderdeel uit gaan maken van het nieuwe project Ketenregie Tankbinnenvaart Zeeland dat per 1 maart 2016 van start is gegaan. Doel van dit project is stap-voor-stap de Zeeuwse binnenvaartcorridor beter te plannen, de bestaande capaciteit (van o.a. sluizen, wacht- en ligplaatsen en terminal installaties) beter te benutten en de efficiency van de binnenvaart te verhogen. Allereerst zullen een aantal actuele problemen die zich in de Zeeuwse binnenvaartcorridor voordoen worden aangepakt, zoals een toename van het aantal opvaarverboden, congestie bij wacht- en ligplaatsen en verbetering van de betrouwbaarheid van de laadplanning bij terminals.

Bundelen lading – versterken samenwerking en vergroten netwerk

Looptijd project: 2015 (en doorlopend naar programma voor 2016 – 2018)
Betrokken partijen: meer dan 30 Zeeuwse verladers
Rol Impuls: initiatiefnemer, aanjager, facilitator, beheerder database vervoersstromen en ondersteuning realisatie van bundelingsinitiatieven
Omvang: € 100.000,- per jaar
Financiering: € 25.000,- Provincie Zeeland, € 24.000,- Topsector Logistiek
Regio/plaats: Zeeland

Van de weg naar het spoor en het water
Op initiatief van Impuls en onder leiding van Zeeland Connect werken negen grote producenten (verladers) in de Kanaalzone Gent – Terneuzen actief samen om hun logistieke stromen beter op elkaar af te stemmen en de beladingsgraad te verhogen. Door het vrachtvervoer waar mogelijk te bundelen worden kostenbesparingen gerealiseerd en wegtransport vervangen door andere vormen van vervoer, bijvoorbeeld over het spoor en per schip. Dit sluit aan bij landelijke doelstellingen tot vermindering van het aantal transportkilometers over de weg en reductie van CO2 uitstoot. Tevens is in het kader van dit samenwerkingsverband een onderzoek uitgevoerd door studenten van de HZ University of Applied Sciences naar de mogelijkheid verschillende typen lading van een binnenvaartschip te combineren. De uitkomsten zijn uitgewerkt in een compatibiliteitsmatrix.

Vergroten netwerk van samenwerkende verladers
De successen die in 2014 en 2015 zijn behaald worden in enkele praktijkcases uitgewerkt en zullen begin 2016 via het landelijk platform van de Topsector Logistiek worden gepubliceerd. Door de deelnemende verladers is vastgesteld dat behoefte bestaat aan nieuwe successen en het wenselijk is dit initiatief uit te breiden naar een grotere regio.

Resultaten 2015
Door de groep verladers in de Kanaalzone Gent - Terneuzen is ervaring opgedaan met het bundelen van lading in een beperkt geografisch gebied. Omdat nu blijkt dat weliswaar een aantal mooie resultaten zijn behaald, maar dat het voor nieuwe resultaten noodzakelijk is het netwerk te vergroten zijn in 2015 de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Ladingstromen van meer dan 30 verladers in de rest van Zeeland zijn in kaart gebracht.
- Database opgebouwd met belangrijkste in- en uitgaande goederenstromen naar/van Zeeland. Op basis van deze gegevens kan eenvoudig worden vastgesteld waar ladingstromen van verschillende partijen mogelijk gecombineerd kunnen worden.
- Aansluiting bij het landelijk netwerk van de Topsector Logistiek en soortgelijke initiatieven in andere regio's (waaronder NewWays in Noord-Brabant, waar ook o.a. LambWeston-Meijer als Zeeuwse partij aan meedoet).

De gedachte achter uitbreiding van het netwerk is: hoe groter de groep van samenwerkende verladers, hoe groter de kans bestaat dat interessante bundelingsmogelijkheden naar voren zullen komen.

Kansen voor Maintenance

De logistiek gerelateerde maintenance projecten zullen binnen de logistieke activiteiten van Zeeland Connect worden opgenomen. Dit betreft onder andere een onderzoek naar kansen voor Service Logistiek gerelateerd aan de totstandkoming van het Maintenance Value Park in Terneuzen, dat naar verwachting in de loop van 2016 zal worden uitgevoerd.
Daarnaast zal Impuls, als lid van het Kennis- en Informatiecentrum voor de Maintenance & Procesindustrie (KI</MPi), deelnemen/participeren in diverse maintenance projecten. De coördinatie van de uitvoering en het project management hiervan ligt bij het KI</MPi.

Smart Tooling Procesindustrie

Looptijd project: 2016 – 2018
Betrokken partijen: KI</MPi, Dow, BASF, TU Twente en Avans Hogeschool e.v.a.
Rol Impuls: project management voor een tweetal werkpakketten
Omvang: totale projectomvang bedraagt € 3.000.000,-
Financiering: Interreg: 50% cofinanciering
Regio/plaats: Dow Terneuzen en BASF Antwerpen

Robot- en dronetechnologie binnen technisch onderhoud
Op basis van een aantal verkenningen van toepassingsgebieden voor robot- en dronetechnologie binnen technisch onderhoud, start in 2016 het Interreg project Smart Tooling. Impuls neemt hier de uitvoering van een tweetal werkpakketten voor haar rekening in nauwe samenwerking met Dow, BASF Antwerpen, TU Twente en Avans Hogeschool.

Windmolenpark Borsele I en II
Naast het project Smart Tooling liggen op het gebied van Maintenance kansen binnen de Zeeuwse regio op het gebied van offshore wind. In het kader van de uitgifte van de concessies voor de nieuwe windmolenparken Borsele I en II zal in nauw overleg met ZSP, Provincie Zeeland en HZ University of Applied Sciences gekeken worden hoe deze kansen het beste benut kunnen worden. Gedacht wordt hierbij aan het opzetten van een trainingsfaciliteit en zogenaamd 'Field Lab', een kennisomgeving waarbij kennis en kunde rondom offshore windenergie wordt
gebundeld.

Ontwikkelen – Gezondheidseconomie

Veel Zeeuwen werken binnen de zorg. De zorgsector is veruit de grootste werkgever van onze provincie. Deze sector staat echter onder druk. Niet alleen in Zeeland, maar in heel Nederland is sprake van vergrijzing. De beroepsbevolking neemt af en het aantal ouderen en chronisch zieken groeit. Hierdoor stijgen de kosten van de zorg en verzorging. Zorginstellingen ervaren dan ook een toenemende druk om op de kosten te besparen. Dat kunnen ze onder meer doen door hun processen te optimaliseren en nieuwe en slimme methodes toe te passen bij het leveren van zorg. De zorgsector, maar ook Zeeuwse gemeenten, krijgen hierbij hulp van Impuls. Het cluster gezondheidseconomie brengt kennis en innovatiekansen nationaal en internationaal in kaart en speelt een sleutelrol bij het verbinden van partijen.

Memorie Signaal Test

Looptijd project: 2014-2015
Betrokken partijen: kerngroep: Impuls, ZorgSaam, University College Roosevelt, en ZorgSaam.
Overige deelnemers: Stichting Ketenzorg Midden- en Noord-Zeeland, Zorgstroom, SVRZ, WVO Zorg, Allévo, Chronikos, De Schutse, Stichting Eilandzorg, Stichting Ouderenzorg Kapelle, SOKA, Curamus, Cleijenborch, Ter Weel, Cedrah, Curadomi, Iriz Thuiszorg en RST
Rol Impuls: projectontwikkelaar en projectmanager
Omvang project: ca. € 450.000,-
Subsidie en subsidieverstrekker: ca. € 450.000,-, gefinancierd door CZ Zorgkantoren
Locatie/regio: Zeeland

Tijdige signalering van dementie
Een nieuwe test voor tijdige signalering van dementie, die functioneel is en ook toegepast kan worden door thuiszorgorganisaties. Hiermee kunnen vermoedens van beginnende dementie in een eerder stadium worden bevestigd en verschuift diagnostiek van ziekenhuis en huisarts naar de thuissituatie.

Resultaten 2015
In 2014 is het onderzoek uitgevoerd en is bij ruim 300 personen een test afgenomen. Begin 2015 zijn in een bijeenkomst met de partners en belangstellenden de eerste resultaten gepresenteerd. Daar bleek het inderdaad mogelijk te zijn om een dergelijke vroegsignalering in de thuissituatie toe te passen. UCR voert momenteel verder onderzoek uit. Tevens is praktijktoepassing van deze methode een van de thema's die geagendeerd staan voor de Academische Werkplaats Ouderenzorg in oprichting.

De Zeeuwse Huiskamer

Looptijd project: 2014 - 2016
Betrokken partijen: SVRZ, ZorgSaam, Résidence Oud-Bommenede, Curamus, Allerzorg, Clavis, RWS partner in wonen, HZ University of Applied Sciences, Delta NV, Stichting Personen Alarmering Zeeland, Gemeente Goes, Gemeente Reimerswaal, Stichting Ketenzorg, Zorggroep Ter Weel, ZLM Verzekeringen, R&B Wonen, Amels Holland, Scalda.
Rol Impuls: projectontwikkelaar en projectleider
Omvang project: veel van de onderdelen in de deelprojecten worden door deelnemende partijen zelf gefinancierd. Voor het projectmanagement, communicatie en opbouwen van de kennisbank was het budget van Impuls in 2015 ca. 150.000 euro. Onze schatting is het totale projectbudget een veelvoud daarvan is.

Subsidie en subsidieverstrekker: € 62.000,- via Provincie Zeeland
Locatie/regio: Zeeland

Uitdagingen in wonen, zorg en welzijn
Hoe kunnen mensen zo lang mogelijk thuis blijven wonen? Zorginstellingen, gemeenten, wooncorporaties, bewoners en bedrijven zijn gezamenlijk op zoek gegaan naar antwoorden op deze vraag. De uitdagingen in wonen, zorg en welzijn zijn groot. Partijen worden geconfronteerd met verschuivingen van en kortingen op de financiering. Zij vragen zich af in hoeverre technologische en andere innovaties een antwoord kunnen bieden op deze uitdagingen. In de Zeeuwse Huiskamers brengen bewoners en ervaringsdeskundigen (toekomstige) behoeften in beeld en ontwikkelen bedrijven, overheden, welzijns-, zorg-, en kennisinstellingen innovatieve oplossingen en samenwerkingsverbanden.

Resultaten 2015
In 2014 is het project gestart in drie woningen: in Goes, Terneuzen en Zonnemaire. In de loop van het jaar zijn steeds meer partijen aangehaakt. In de dorpen Rilland en ’s-Heer Hendrikskinderen functioneert het hele dorp als Huiskamer. Ook daar staat langer zelfstandig thuis wonen in meerdere vormen centraal. Hier wordt niet gewerkt met proeflogees, maar de inwoners van de dorpen zijn de ervaringsdeskundigen.

Naast de huiskamers is in 2015 ook gestart met themalijnen waarbij de focus ligt op één vastomlijnd onderwerp. Dit is opgezet rond kanker en dementie. Daarnaast is een Werkplaats ingericht op de kenniswerf waar met enkele partnerorganisaties, de HZ en Amels Holland mogelijke oplossingen worden ontwikkeld. Er wordt hierbij onder andere geëxperimenteerd met voice en gesture control.

Santé Zeeland

Vanuit het in 2014 afgeronde project CURA-B was behoefte aan meer informele informatie. Hiervoor is Santé Zeeland opricht. Santé Zeeland bestaat uit een blog, www.santezeeland.nl, waarop de positieve veranderingskrachten in Zeeland een stem krijgen en ondersteund worden. Daarnaast wordt er elke twee maanden een informele netwerkborrel georganiseerd. Ook in 2015 waren er zes borrels. Bij iedere borrel wordt een spreker uitgenodigd die zowel voor bedrijven als voor zorgaanbieders en gemeenten interessant is. Bezoekersaantallen stijgen licht en zitten gemiddeld rond de 35.

Toelichting jaarrekening

Impuls sluit 2015 met een positief resultaat van € 191.880,-. Het positieve resultaat is met name veroorzaakt door een buitengewone bate. Voor een groot project werden de risico's voor Impuls hoog ingeschat. Om deze reden was een voorziening getroffen van € 113.285,-. Gelukkig is dit project begin van het jaar goed afgerond en is de voorziening vrijgevallen.

Daarnaast heeft Impuls minder kosten gemaakt voor communicatie en ICT. Ook is voor een groot project meer subsidie verstrekt. De subsidiegever van dit project heeft ingestemd met een verhoging van de personeelskosten. Dit alles heeft geleid tot een positief resultaat voor 2015.

Uit de balans valt op te maken dat het totale vermogen van Impuls in 2015 fors afnam. Dit komt door de oprichting van het Investeringsfonds Zeeland BV. Impuls is 100% aandeelhouder van deze BV. In 2015 zijn de projecten InnoGo II en het Zeeuws Investeringsfonds overgeheveld van Impuls naar het Investeringsfonds.

Impuls ontvangt als regionale ontwikkelingsmaatschappij (ROM) van het ministerie van Economische Zaken voor de periode 2014 t/m 2016 additionele middelen. In 2016 zal het ministerie een besluit nemen of zij deze financiering zal continueren voor de lange termijn. Voor Impuls is het belangrijk dat deze bijdrage voortgezet wordt zodat het beleid voor de langere termijn verder vorm kan worden gegeven.

Balans per 31 december 2015

ACTIEF	2015		2014	
Vaste activa				
Materiële vaste activa	15.361		17.933	
Financiële vaste activa	8.852		273.352	
Som der vaste activa		**24.213**		**291.285**
Vlottende activa				
Vorderingen:				
Handelsdebiteuren	20.486		4.025	
Vorderingen op participanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen	359.926		165.914	
Belastingen en premies	-		16.720	
Overige vorderingen en overlopende activa	518.207		396.788	
		898.618		583.447
Liquide middelen	1.359.079		2.270.415	
		1.359.079		2.270.415
Som der vlottende activa		**2.257.697**		**2.853.862**
TOTAAL		**2.281.910**		**3.145.147**

PASSIEF	2015		2014	
Eigen vermogen				
Geplaatst kapitaal	150.000		150.000	
Overige reserves	308.933		236.277	
Onverdeeld resultaat	191.880		72.655	
		650.813		**458.933**
Voorzieningen				
Overige voorzieningen	114.816		204.732	
		114.816		**204.732**
Langlopende schulden				
Overige langlopende schulden	-		388.311	
		-		**388.311**
Kortlopende schulden				
Crediteuren	214.524		201.301	
Belastingen en premies	54.204		36.326	
Overige schulden en overlopende passiva	1.247.554		1.855.543	
		1.516.281		**2.093.170**
TOTAAL		**2.281.910**		**3.145.147**

Winst- en verliesrekening 2015

	Realisatie 2015	Realisatie 2014
Opbrengsten		
Subsidie Provincie Zeeland	1.076.192	1.091.857
Bijdragen aandeelhouders	502.948	519.904
Opbrengsten uit projecten	2.152.930	1.542.611
Som der bedrijfsopbrengsten	**3.732.070**	**3.154.371**
Kosten		
Projectkosten	1.924.015	1.598.992
Projectkosten	1.924.015	1.598.992
Lonen en salarissen	1.065.142	1.042.706
Reiskosten	87.902	91.446
Overige personele kosten	140.894	58.412
Personeelskosten	1.293.938	1.192.564
Overige bedrijfskosten	335.016	309.526
Overige bedrijfskosten	335.016	309.526
Som der bedrijfskosten	**3.552.970**	**3.101.082**
Bedrijfsresultaat	**179.100**	**53.289**
Rentebaten	13.446	21.158
Rentelasten	665	644
	12.781	20.515
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering voor belastingen	**191.880**	**73.803**
Resultaat deelnemingen	-	-1.148
Resultaat na belastingen	**191.880**	**72.655**

De balans per 31 december 2015 en de winst- en verliesrekening over 2015 zijn ontleend aan de jaarrekening 2015 van NV Economische Impuls Zeeland. Daarop is door Mazars Paardekoper Hoffman N.V. op 28 april 2016 een goedgekeurde controleverklaring afgegeven.

Colofon

Dit jaarverslag is een uitgave van:
NV Economische Impuls Zeeland
Edisonweg 37 D1
4382 NV Vlissingen

www.impulszeeland.nl
Twitter: @EconomImpulsZeeland

Fotografie
Mechteld Jansen, Linda Hemmes, Anita Eijlers, Ben Seelt, Marco van Dijke, Eddy Westveer, Xander Koppelmans, Felice Buonadonna, gemeente Kapelle, Ben Bionda, Photographics, Johan Gideonse, Ineke Houmes, Jan Kooren, Mark Neelemans, Harry Horvers, Cor Oudesluijs, Willem Woznitza, Ruben Oreel, Paul van Bueren, Ingrid Borger.

Dit jaarverslag is mede mogelijk gemaakt door de Provincie Zeeland. Publicatie vindt plaats door middel van een digitaal jaarverslag. Een pfd-versie van dit verslag vindt u op www.impulszeeland.nl.